

BERETNING

1958

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

BERETNING 1958

*UTARBEIDET
VED PARTIKONTORET*

1959

AKTIETRYKKERIET · OSLO

INNHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Oscar Torp	5
Innledning	8
Sentralstyret	10
Partikontoret	10
Landsstyret	10
Landsstyremøtene	11
Komitéer og utvalg	11
Samarbeidskomitéen	12
Fellesmøter	12
Oscar Torps Minnefond	13
Nordisk og Internasjonalt samarbeid	13
Kommunalt arbeid	14
Faglig-politisk arbeid	15
Arbeidet blant funksjonærer og yrker med høyere utdanning	15
Organisasjonsarbeid	16
Sekretærene	17
Medlemsoversikt	19
Conrad Mohr og Chr. Holtermann Knudsens stipend	19
Representasjon på distriktpartiens årsmøter	20
Våre organisasjonsproblemer	20
1. mai	21
Storting og Regjering	33
Kvinnesekretariatet	46
Arbeidernes Ungdomsfylking	55
Framfylkingen	63
Arbeidernes Opplysningsforbund	67
Arbeidernes Avholdslandslag	68
Arbeiderbevegelsens Arkiv	69
Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet	72
Arbeidernes Pressekontor	73
A-pressen 1958	74

Oscar Torp,

partiets formann fra 1923 til 1939, døde plutselig i året som gikk — på selveste 1. mai-dagen, hans og vår store festdag. På alle kom meldingen som et sjokk da den gikk ut i kringkastingens 19-nyheter, og overalt ble de planlagte festligheter om kvelden enten lagt om eller helt innstilt. De som sto Torp nær visste at han var sliten, en livslang forgrunnsinnsats unnlater ikke å øve sin virkning, selv på den sterkeste fysikk.

Oscar Torp var bare 29 år gammel da han på februar-landsmøtet i 1923 ble valt til partiformann, mens Einar Gerhardsen ble sekretær. Kyrre Grepp var gått bort året i forveien og nestformannen Emil Stang hadde i noen tid virket som formann med et administrasjonsapparat som først var blitt svekket da Martin Tranmæl ble redaktør og ytterligere ved at Trygve Lie ble knyttet til Landsorganisasjonen. Selv var Stang ikke noen flink administrator og det var ikke bare partistridens utvikling som gjorde det nødvendig å styrke partiets administrasjon. Oscar Torp hadde som formann i fylkespartiet i Østfold lagt for dagen betydelige evner som organisasjonsmann og administrator. Politisk sto han i forgrunnen som en av flertallsretningens ledende menn og pekte seg for så vidt ut til dette høye tillitsverv. Men han var temmelig ukjent utenfor sitt eget fylke og i partiledelsen, og ikke uten engstelse spurte mange hvordan dette ville gå.

Det gikk som bekjent godt — meget godt. Om høsten kom partisplittelsen og da ble det i høy grad bruk for andre egenskaper, som var karakteristisk for den unge partiformann, kamphumøret og innsatsviljen. Og så skulle *det* bygges opp som splittelsen hadde ødelagt, både organisatorisk og administrativt. Halvparten av partiets aviser gikk i første omgang til kommunistene. Mange av dem måtte gjenreises på kort tid hvis partiet overhodet skulle greie å hevde seg, og det måtte

gjøres i en tid da forbindelsen med den faglige landsorganisasjon var brutt, og norsk økonomi var lengre nede enn noensinne både før og siden. Montøren fra Sarpsborg forbløffet sine venner ved å legge for dagen betydelige evner også på det finansielle plan. Riktignok hadde han dyktige rådgivere, men den som skulle stampe store beløp opp av jorda i de dagene måtte først og fremst ha tillit. Og det hadde Oscar Torp.

Under rekonstruksjonen av partiet og dets virksomheter fikk han verdifull og omfattende personalkunnskap. Torp hadde en egen evne til å vinne seg venner overalt hvor han for, venner og fortrolighet, takket være sitt enkle og bramfrie vesen og sin varme menneskelighet. Han forsto å utnytte denne kunnskap og selv om han nok også kunne ta feil, bygde han opp en kjerne av trofaste medarbeidere over det hele land, medarbeidere og kamerater som kom til å bli den faste og sunne kjerne i norsk arbeiderbevegelse i den krevende tid som fulgte.

Etter det politiske gjennombrudd i 1933 ble det nødvendig for partiets folk i høyere grad enn tidligere å beskjeftige seg med realpolitiske oppgaver og det var noe som fristet den jordnære partiformannen.

Han lot seg nominere på kommunevalglisten for Oslo, og ble byens ordfører i 1935. Skjønt han bare kom til å virke en kort tid som ordfører satte han spor etter seg også i kommunen. Men det ble bruk for ham i Regjeringen. Fr. Monsen ble syk og Torp måtte overta Forsvarsdepartementet og året etter gikk han over i Sosialdepartementet. I mellomtiden var han blitt valt som stortingsmann for Oslo. Da Bergsvik ble fylkesmann i Telemark overtok han Finansdepartementet.

Krigen kalte på andre av Torps egenskaper, handlekraften, motet og sportsmannsånden. Det var også dette som gjorde at han ble satt til å lede Forsvarsdepartementet fra 1942 og for resten av krigsperioden.

Da landet skulle gjenreises falt det naturlig for Einar Gerhardsen å la Oscar Torp overta Forsynings- og gjenreisningsdepartementet i sin første partiregjerung. Det er unødvendig å si at dette også var en hard påkjenning. Torp begynte å tenke på seg selv og lot seg utnevne til fylkesmann i Vestfold. Han fortsatte imidlertid som stortingsmann. Men så fant Einar Gerhardsen ut at han trengte avløsning, og Oscar Torp måtte atter stille seg til disposisjon for sitt parti inntil Gerhardsen på ny overtok regjeringen. Oscar Torp ble Stortingets president, og var det til sin død.

Ved sin bortgang fikk Oscar Torp et sjeldent samstemmig ettermæle. Hans verdifulle menneskelige egenskaper og hans politiske vurderings-evne ble framhevet fra alle hold. Vi som sto ham nær i partiets virksomhet foretrekker å bevare minnet om Oscar Torp som den fremragende partileder, som den dyktige partiadministrator og framforalt som den eigode vennen og kameraten, i hvem det ikke var svik.

Innledning

Året 1958 viste for første gang etter krigen tilbakegang i den totale produksjon i Norge. Svikten var henimot 1 prosent sammenliknet med 1957. Industriproduksjonen var 3 prosent mindre enn året før. Nedgangen var størst i eksportindustrien.

Det var en kombinasjon av uheldige omstendigheter som førte til dette resultat. Det begynte med et usedvanlig mislykket vintersildfiske. Fangstresultatene i hvalfangsten var heller ikke gode. Ugunstige værforhold reduserte avlingene i jordbruket og vanskeliggjorde avvirkingen i skogen. Endelig bidro konjunkturtilbakeslaget ute i verden til å minske etterspørselen etter våre eksportvarer.

Følgene av produksjonsnedgangen var bl. a. at de samlede private inntekter gikk ned. Og for første gang etter krigen fikk vi alvorlige sysselsettingsproblemer. Mens de totale private inntekter av arbeid og kapital falt med i alt 700 mill. kroner, økte lønnsinntekterne sine inntekter i løpet av 1958 med vel 500 mill. kroner.

Prisnivået lå i 1958 5 prosent over nivået i 1957. Da lønnsinntektene steg bare 4 prosent, ga året en liten tilbakegang i reallønnen. Året 1958 ga likevel to vesentlige tariffmessige fordeler. Under det store oppgjøret i februar ble det vedtatt en avtale som sikret gjennomføringen av 45-timers arbeidsuke fra 1. mars 1959. Videre ble partene i prinsippet enige om å innføre en pensjonsordning i tillegg til alderstrygden. En innstilling om dette spørsmål skal legges fram til endelig avgjørelse i løpet av 1960.

Prisproblemene var i 1958 sterkt framme i den politiske debatten. I statsbudsjettet, som ble lagt fram i begynnelsen av mars, foreslo Regjeringen en reduksjon av prissubsidiene på om lag 300 mill. kroner. Det var klart at dette ville føre til at levekostnadsindeksen i løpet av sommeren måtte passere den røde strek som var avtalt i februar —

160 poeng. For om mulig å hindre et nytt lønns- og prisoppgjør våren 1959 ble det i løpet av høsten tatt opp forhandlinger mellom Regjeringen og næringsorganisasjonene. Disse drøftingene resulterte i oppnevningen av det såkalte Paulson-utvalget som skulle klarlegge de problemer som reiste seg i forbindelse med pris- og inntektsutviklingen i den nærmeste framtid og legge fram forslag til løsning av problemene. Utvalgets innstilling ble lagt fram i begynnelsen av desember. Da året gikk ut pågikk det intense prisdrøftinger i organisasjonene, og mellom organisasjonene og Regjeringen.

På det utenrikspolitiske området førte ikke året 1958 til noen større forståelse mellom stormaktene om de *alminnelige* nedrustningsproblemer. Derimot ble det gjort framskritt under drøftingene i Genève om stans i prøvene med kjernefysiske våpen og tiltak mot overraskende angrep. Ved utgangen av året hadde selv nøkterne iakttakere håp om at forhandlingene i Genève skulle føre fram. Men en annen begivenhet reduserte samtidig mulighetene for avspenning. Statsminister Khrusjtsjov gikk i en tale inn for at vestmaktene skulle trekke seg ut av Berlin, hvor de har traktatmessig rett til å oppholde seg inntil en tysk fredstraktat er undertegnet. For befolkningen i Vest-Berlin betyr det sovjetrussiske forslag at den skal oppgi den garanti de hittil har hatt for sin frie status. Ledende statsmenn i Vest-Europa og Nord-Amerika tok skarpt avstand fra Khrusjtsjovs forslag. Valgene i Berlin i begynnelsen av desember viste helt tydelig at de kandidater som gikk inn for å godta de sovjetrussiske forslag, fikk svært liten tilslutning. Mindre enn 2 prosent av velgerne ga dem sine stemmer. Berlinbefolkningens faste og uredde holdning har i det hele virket stimulerende på alle de mennesker i verden som står på fredens og demokratiets grunn.

Sentralstyret

har hatt følgende sammensetning:

Einar Gerhardsen, formann, Trygve Bratteli, nestformann, Haakon Lie, sekretær, Olav Larssen, redaktør, Konrad Nordahl, Oscar Torp, Halvard Lange, Hans Sundrønning, Klaus Kjelsrud, Anna Nilsen, Martin Tranmæl, Gunvald Hauge, Olav Meisdalshagen. AUF's representant: Reidar Hirsti, Kvinnesekretariatets representant: Rakel Seweriin.

Varamenn: Odin Rønbeck, Harry Pettersen, Gunnar Alf Larsen, Liv Østlie, Ivar Mathisen, Rolf Aakervik, Sigrid Thoresen, Mauritz Østhaug.

Oscar Torp døde 1. mai. Odin Rønbeck rykket opp som fast medlem og Rolf Aakervik ble innkalt til møtene fra samme dato.

Den 2. juni ble Bjartmar Gjerde valt som AUF's representant i Sentralstyret med Reiulf Steen og Bjørn Skau som varamenn.

Partikontoret

Partisekretær Haakon Lie, økonomisekretær Frank Andersen, organisasjonssekretær Olav Nordskog, kommunalsekretær Arvid Dyrendahl. Sekretær for arbeidet blant funksjonærer og akademikere Aake Anker Ording. Fra 10. februar ble Arvid Dyrendahl 2. sekretær når det gjelder politiske saker. Aake Anker Ording sluttet den 11. august. Stortingsgruppas sekretær er Inge Scheflo.

Det øvrige personale har bestått av: kassererske, 1 forværelsedame, 1 kontordame, sentralborddame, 3 ekspeditører og 1 bud. Fra 1. juni 2 ekspeditører. Dessuten trykkeriavdeling med 2 ansatte. Kvinnesekretariatet har i 1958 hatt følgende personale: Formann Rakel Seweriin, Gerd Hagen Schei, sekretær, redaktør av «Kvinnen» Elsa Rastad. Dessuten 2 kontordamer (den ene halv dag).

Landsstyret

Landsstyret har hatt følgende sammensetning i 1958:

Østfold:	Erling B. Kvaale med Hans Hansen som varamann.
Akershus:	Trygve Lie med Leif Larsen som varamann.
Hedmark:	Kristian Gundersen med Oddvar Nordli som varamann.
Oppland:	Martin Haugen med Hans Bruøygard som varamann.
Buskerud:	Olaf Watnebryn med Helene Grønvold som varamann.

Vestfold:	Andreas Honerød med Alf Skåum som varamann.
Telemark:	Konrad Anderson med Thor Viten som varamann.
Aust-Agder:	Ebba Lodden med Osulv Kleivene som varamann.
Vest-Agder:	Harry Jørgensen med Trygve Tønnesen som varamann.
Rogaland:	Olav M. Wikre med Edv. M. Edvardsen som varamann.
Stavanger:	Tjalve Gjøstein med Svenn Aasen som varamann.
Hordaland:	Magda Kleppstø med Ole Svendsen som varamann.
Bergen:	Hjalmar Seim med Finn Lien som varamann.
Sogn og Fjord.:	Hans Offerdal med Olav Kolle som varamann.
Møre og Romsd.:	Olav Oksvik med Sivert Haltbakk som varamann.
Sør-Trøndelag:	Oskar Steinvik med Olav Myran som varamann.
Trondheim:	Ole Øisang med Per Dybvik som varamann.
Nord-Trøndelag:	Erling Myrholt med Nils Kvam som varamann.
Nordland:	Nils Hillestad med Margith Munkebye som varamann.
	Sandrup Nilsen med Anton P. Medby som varamann.
Troms:	Einar Wøhni med Helga Andersen som varamann.
Finmark:	Rudolf Olsen med Valter Gabrielsen som varamann.

Olav Oksvik døde i september.

LANDSSTYREMØTE

Landsstyret holdt møte i Oslo 9. og 10. januar og behandlet følgende spørsmål:

1. Bevilgninger.
2. Arbeiderbladets budsjett.
3. Sammenslutning av Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet.
4. Regjeringens sammensetning.
5. En analyse av valgresultatet etter innledning av Haakon Lie.
6. Kommuneinndelingen etter innledning av Ulrik Olsen.
7. Politiske oppgaver i 1958 ved Einar Gerhardsen.

Komitéeer og utvalg

Valt av Landsmøtet:

Revisjonsnemnda: Alfred Nilsen, formann, Nils Arvesen, Signe Sulutvedt. Varamenn: Alf Torp, Gustav Strøm.

Landskommunalutvalget: Henry Jacobsen, formann, Gunnar Nielsen, Arthur Karlsen, Th. Kinn, Rudolf Hedemann, Johs. Johnsen, Knut Tjønneland, Olav Vegheim, Gunnar Kyrkjebø, Olav Gjærevoll,

P. C. Reinsnes, Hjalmar Romslo, Ulrik Olsen, Aagot Bakke-Hansen, Magnhild Hagelia.

Faste utvalg oppnevnt av Sentralstyret:

Agitasjonsutvalget: Frank Andersen, formann, Ivar Opsahl, Ivar Mathisen, Haakon Lie, Martin Tranmæl, Rakel Seweriin, Reidar Bråthen. Fra 2. juni Reiulf Steen i stedet for Reidar Bråthen.

Arbeiderbevegelsens Arkiv: Olav Wang Johnsen, Aksel Zachariassen, Edvard Bull.

Arbeiderbladets Administrasjonsutvalg: Einar Gerhardsen, formann, varamann Haakon Lie, Ivar Opsahl, Johan Ona, Olav Larssen med varamann Rolf Gerhardsen.

Arbeidernes Ungdomsfylking: Frank Andersen.

Fiskeriutvalget: Nils Lysø, Alfred Skar, Gunvald Hauge, Albert Jensen, Johs. Olsen, Einar Andreassen.

Internasjonalt utvalg: Haakon Lie, formann, Halvard Lange, varamann John Sanness, Finn Moe, varamann Martin Tranmæl.

Kvinnesekretariatet: Martin Tranmæl, varamann Olav Nordskog.

Landbruksutvalget: Olav Larssen, formann, Klaus Kjelsrud, Kristian Fjeld, Reidar Aamo, Sverre Østlie, Harald Løbak, Rolf Lunder, Liv Tomter, Peder Jacobsen, Torstein Treholt.

Samarbeidskomitéen (LO-DNA): Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, varamann, Olav Larssen og Haakon Lie.

Sosialistisk Forum: Aake Anker Ordning.

Stortingsgruppas styre: Olav Larssen.

Organisasjonsutvalget: Olav Nordskog, formann, Gunnar Myhre, Rolf Aakervik, Alfred Skar, Nils Haave.

Samarbeidskomitéen

Samarbeidskomitéen har holdt jevnlige møter og behandlet viktige spørsmål av felles interesse. Vi nevner endel av de saker Samarbeidskomitéen har behandlet:

Subsidiene, Samferdselskommisjonens arbeid, Representasjon i de store forretningsbankers ledelse, Automatiseringen og andre teknologiske framskritt, Oscar Torps Minnefond, Nordisk Tollunion, Nygaardsvoldsheimen, Statsarbeidertrygden, Kommunevalget 1959.

Fellesmøter arrangert av Samarbeidskomitéen mellom LO og DNA.

Det er i løpet av 1958 holdt en rekke fellesmøter om aktuelle emner. De som har vært innkalt til møtene er Sentralstyret, LO's sekretariat, Regjeringen, Kvinnesekretariatet, AUF's sentralstyre og fagforbundstillitsmennene.

- a) 4. mars. Møte hvor Trygve Bratteli innledet om det nye statsbudsjettet.
- b) 29. mai. Møte hvor Einar Gerhardsen innledet om sysselsettingsproblemene.
- c) 22. oktober. Møte hvor Reidar Danielsen innledet om arbeidet i lønnsnemnda og Thorleif Andresen og Bjørn Skau om det faglige og politiske arbeid blant ungdommen.
- d) 3. november. Møte hvor Arne Skaug innledet om markedsproblemer i Norden.
- e) 5. november. Møte hvor Arne Skaug innledet om markedsproblemene i Europa.
- f) 5. november. Møte hvor Einar Gerhardsen innledet om lønns- og prisutviklingen.
- g) 14. november. Møte hvor Odd Gøthe innledet om produksjonsproblemene i forbindelse med arbeidstidsforkortelsen.
- h) 3. desember. Møte hvor Martin Tranmæl innledet om det kollektive medlemskapet.

Oscar Torps Minnefond

Sentralstyret vedtok å sette ned et utvalg som fikk i oppdrag å utrede spørsmålet om et Oscar Torps Minnefond. Utvalget har bestått av: Haakon Lie, Alfred Skar, Aksel Zachariassen.

Utvalget har foreslått at det foretas en innsamling i 1959 til et Minnefond og har brakt forslag om statutter for bruken av fondets midler. Disse forslag er godkjent av Samarbeidskomitéen.

Nordisk og internasjonalt samarbeid

Den nordiske Samarbeidskomité har holdt ett møte i 1958, nemlig i København 28. og 29. september. Møtet var i det vesentlige viet det økonomiske samarbeidet i Norden. Som utsendinger fra partiet møtte Gustav Sjaastad, Odd Gøthe, Martin Tranmæl og Haakon Lie.

På Internasjonalens Rådsmøte i Bryssel 12. og 14. juni var John Sanness vår representant. På dens konferanse om markedsplanene i Europa som ble holdt i Strasbourg 19. oktober, møtte Finn Moe.

Haakon Lie var til stede på det tyske sosialdemokratiets kongress i Stuttgart 18.—25. mai. Rolf Olsen og Gunnar Sand representerte partiet på et landsstevne som de sudetyske sosialdemokratene holdt i Bayern i august.

Etter innbydelse fra Sentralstyret besøkte lederen for det utenrikspolitiske institutt i Warszawa, professor Julian Hochfeld, vårt land i februar.

Da lederen for det demokratiske partiet i Sambandsstatene besøkte Oslo i juli måned, møtte han Sentralstyret til en samtale om aktuelle internasjonale problemer.

Etter initiativ av statsråd Gudmund Harlem ble det i dagene 1. og 2. desember holdt en nordisk konferanse om forsikringsvesenets problemer. På denne konferansen deltok fra Danmark: direktør Otto Sørvin, sekretær Hans Olsen, fra Finland: Jur. dr. Tauno Suontausta, fra Sverige: Generaldirektør Richard Sterner, riksdagsmann Ossian Sehlstedt, fra Norge: statsråd Gudmund Harlem, byråsjef Atle Elsås, cand. oecon. Kjell Holler.

Kommunalt arbeid

Landskommunalutvalget har bestått av: Arbeidsutvalg: Formann Henry Jacobsen, Moss, Gunnar Nielsen, Oslo, Thv. Kinn, Fet, Arthur Karlsen, Oslo og Rudolf Hedemann, Vang.

De øvrige medlemmer er: Johs. Johnsen, Stavanger, Knut Tjønneland, Bergen, Olav Vegheim, Gjerpen, Gunnar Kyrkjebø, Øvre Eiker, Olav Gjærevoll, Trondheim, P. C. Reinsnes, Sortland, Hjalmar Romslo, Haus, Ulrik Olsen, Kristiansund N, Aagot Bakke Hansen, Horten, Magnhild Hagelia, Øyestad.

Landskommunalutvalget holdt møte den 4. juni og drøftet en rekke forslag fra fylkes- og kretspartiene til endringer i Kommunevalgloven. Utvalgets tilråding ble oversendt Sentralstyret og kommunalministeren.

Til kommunegruppene er det sendt rundskriv om de prinsipper som bør legges til grunn ved kunngjøring av ledige kommunale stillinger, om kommunenes innsats for å redusere vinterledigheten, og om kommunale tillegg og andre ytelser til de alderstrygdene.

Antallet kommunalkonferanser økte også i 1958. Som et ledd i å skape større bredde i de kommunalpolitiske drøftinger, ble fylkes- og kretspartiene bedt om å arrangere rundebordskonferanser for partifeller i kommunale styre og utvalg. For å innhente erfaringer for hvordan slike konferanser bør arrangeres ble det holdt en rundebordskonferanse i Akershus for partifeller i sosiale utvalg og styre om de eldres problemer, fylkeskvinneneutvalget i Akershus arrangerte en rundebordskonferanse for partifeller i barnevernsnemndene, Akershus Distriktslag av AUF en rundebordskonferanse for partifeller i kommunale ungdoms- og idrettsutvalg og Buskerud Arbeiderparti en rundebordskonferanse for våre representanter i skolestyrene og tilsynsnemndene.

Det er sendt informasjon til alle fylkes- og kretspartier om det tekniske opplegg av slike konferanser.

I samband med organisasjonskomitéens arbeid er forholdet mellom kommunegruppene og partiet, og nye former for de kommunalpolitiske drøftinger behandlet på en rekke kommunal- og tillitsmannskonferanser. I Akershus ble det på nyåret holdt 10 vellykte distriktskonferanser om disse spørsmålene.

På bakgrunn av disse konferansene ble det lagt fram et notat for organisasjonskomitéen om «kommunegruppene og partiet».

Organisasjonskomitéen anbefalte at dette notatet ble sendt by- og herredspartiene til diskusjon. Det er ca. 50 by- og herredspartier som har meldt fra at de har satt ned et 5-mannsutvalg til å drøfte notatet, og se om de kan nyttiggjøre seg noen av forslagene.

I samarbeid med Arbeidernes Opplysningsforbund er det lagt stor vekt på å få organisere kurs i «Kjenn din kommune». Ved årets utgang var det registrert kurs i 83 kommuner med 384 studiegrupper og 2265 deltakere.

Partiet kjøpte 1000 eksemplarer av Nord-Fron-brosjyra som ble formidlet til alle by- og herredspartier og våre ordførere.

«Kommunal-Nytt» kom ut med 5 nummer.

Faglig-politisk arbeid

Organisasjonsutvalget har bestått av følgende:

Olav Nordskog, formann, Alfred Skar, Gunnar Myhre, Rolf Aakervik og Nils Haave.

Det er holdt en rekke faglig-politiske helgekurs over hele landet. På disse kurs er særlig pris- og lønsspørsmålet og sysselsettingen behandlet. Det faglig-politiske ungdomskurs på Sørmarka hadde 28 deltakere.

Tillitsmannen er sendt våre kontakter på arbeidsplassene med 4 nummer.

Arbeidet blant funksjonærene

og yrker med høyere utdanning.

Partiets *funksjonærutvalg* har i 1958 bestått av: Formann Aake Anker-Ording, og som medlemmer: Idar Norstrand, Sverre Bolstad, Odd Højdaahl, Ragna Karlsen, Harry Pettersen, Otto Totland, Knut Reistad, Håkon Bingen og Marit Gjør.

Av de sakene utvalget har hatt til behandling skal nevnes: Det nye forslag til lov om arbeidstvister blant statens tjenestemenn. — Behovet for og tilgangen på teknisk og naturvitenskaplig utdannet arbeidskraft. Utvalget utarbeidet en spesiell tilråding om denne sak til Sentralstyret.

— Lærernes og lærerinnenenes lønns- og organisasjonsforhold. — Lønnsforhandlingene for statens tjenestemenn. — Arbeidsledernes organisasjonsforhold.

En rekke kontaktmøter med partifeller blant funksjonærene er holdt, og et kartotek over funksjonærkontakter er utarbeidet. En folder «Til Funksjonærvelgerne» ble sendt ut til fylkespartiene i forbindelse med partiets kampanje for medlemsverving.

I kontakt med Samarbeidskomitéen for Forumforeningene har utvalget drøftet tiltak for å øke aktiviteten blant yrker med høyere utdanning. Som et resultat av dette ble det blant annet holdt et konstituerende møte i november til opprettelsen av et «Helsevesenets Forum» som et bredt diskusjonsforum for helse spørsmål i tilknytning til arbeiderbevegelsen. Et utvalg for opprettelsen av et liknende «Retts og Forvaltningsforum» er nedsatt.

På initiativ av Oslo-partiet er det også i løpet av det siste år dannet et «Sentraladministrasjonens Partiutvalg», med Bjørn Longva som formann.

Sosialistisk Forums Samarbeidskomité

har i 1958 hatt et arbeidsutvalg bestående av: Formann, Håkon Bingen, sekretær, Per Aavatsmark og Hans Luihn.

Komitéen har arrangert et fellesmøte av Forumforeningene der Einar Gerhardsen innledet om «Utenrikspolitik» og har sammen med Arbeidernes Opplysningskomité for Oslo arrangert to møter om skole og kultur spørsmål. Komitéens egne møter har ellers vært viet Forumforeningenes arbeide.

Organisasjonsarbeid

Allerede etter Stortingsvalget 1957 ble det fra partikontoret gjort opplegg for en omfattende verve- og agitasjonskampanje. Landspartiet stilte følgende materiell til disposisjon i kampanjen:

1. Brosjyre «Det norske Arbeiderparti»	opplag	69 000
2. Folder «Til de fagorganiserte»	»	31 000
3. Folder «Til funksjonærvelgerne»	»	50 000
4. Folder «Til kvinnene»	»	50 000
5. «Grunnsyn og retningslinjer»	»	50 000

Opplaget på de enkelte trykksakene ble fastsatt på grunnlag av fylkes-kretspartiernes bestillinger, og alt er ekspedert gratis.

I tillegg stilte Landspartiet til disposisjon premier i konkurransen for de lag- herreds- og bypartier som innenfor et bestemt tidsrom hadde

den største øking i medlemstallet. De fleste fylkes-kretspartier tok fatt på kampanjen etter planen som var utarbeidet allerede høsten 1957. Det foreligger ennå ikke tilstrekkelig materiale til å foreta en samlet vurdering av kampanjen.

Det er imidlertid klart at bare få fylkes-kretspartier har greidd å føre oppleggene fram til en endelig avslutning. Det kontingentbetalende medlemstallet viser imidlertid stigning, og en må anta at det har sammenheng med den økte aktivitet som kampanjen førte med seg.

Økonomisk opplegg for distriktene for gjennomføring av kommunevalgkampen.

I rundskriv ble fylkes-kretspartiene, herreds-bypartiene og laga bedt om så tidlig som mulig å forberede den økonomiske gjennomføring av valgkampen. Arvid Dyrendahl og Frank Andersen holdt i den anledning følgende økonomimøter med fylkes-kretspartiene:

Frank Andersen: Østfold, Vest-Oppland, Gudbrandsdal, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Bergen, Hordaland, Sogn og Fjordane, Sunnmøre, Romsdal, Nord-Møre, Sør-Trøndelag, Inn-Trøndelag, Namdal, Hedmark.

Arvid Dyrendahl: Sør-Helgeland, Nord-Helgeland, Sør-Salten, Nord-Salten, Sør-Troms, Nord-Troms, Vest-Finnmark, Øst-Finnmark.

Økonomimøtene ble etterfulgt av konferanser som distriktssekretærene hadde med by- og herredspartiene, og det har på denne måten vært kontakt med den alt overveiende del av fylkes-kretspartiene og byherredspartiene.

Sekretærene.

Utvalget landsstyret har oppnevnt for å forhandle med sekretærene om deres lønns- og arbeidsvilkår har i løpet av året forhandlet med representanter for sekretærene. Forhandlingsresultatet er etter å ha vært forelagt Sentralstyret, oversendt fylkes-kretspartiene som anbefalinger. Med få unntak er anbefalingene tatt til etterretning.

Følgende forandringer er skjedd i løpet av 1958:

Vest-Finnmark: Halfdan Kvernmo sluttet som sekretær ved utgangen av mai. Erling Arvola var deretter sekretær også for Vest-Finnmark inntil 15. desember. Fra denne dato er ansatt som ny sekretær i Vest-Finnmark Leo Paltiel, Sør-Trøndelag.

Telemark: Emil Kjenbakken sluttet i sin stilling som sekretær ved årsskiftet. I hans sted er fra 1. januar 1959 ansatt Olav Verpe, Ulefoss.

Østfold: 25. november 1958 døde Hans Hansen. Hans Hansen hadde da vært sekretær i Østfold Arbeiderparti siden 1947. Allerede før han tiltrådte som fylkessekretær hadde han vunnet respekt og anerkjennelse

for sitt arbeid for partiet i alle kretser. I sin virksomhet som sekretær ble hans stilling ytterligere styrket, og det var et stort tap for partiet og hans mange venner da han plutselig gikk bort.

Partiet takker Hans Hansen for den helhjertede innsats han har yttet og for det eksempel han har gitt oss.

I Hans Hansens sted er ansatt Oscar Brattlie som inntil nå har vært sekretær i Helgeland.

Inn-Trøndelag og Namdal er organisert som et sekretærområde med Johan Støa som sekretær.

Følgende var ansatt som sekretærer i 1958:

Østfold	Hans Hansen
Oslo	Ivar Mathisen, Kåre W. Larsen, Nils Haave
Akershus	Johan Jensrud, Tryggve Aakervik
Hedmark	Alfred Gulbrandsen
Oppland	Willy Svarverud
Buskerud	Thor Thorsen
Vestfold	Alf Skåum
Telemark	Emil Kjenbakken
Aust-Agder	Kristen Walvik
Vest-Agder	Øystein Rostad Woxeng
Rogaland	Kåre Berg
Hordaland	Osvald Eikemo
Bergen	Harry Hansen
Møre og Romsdal	Georg Lieungh
Sør-Trøndelag	Trygve Bjerkeraker
Nord-Trøndelag	Johan Støa
Helgeland	Oscar Brattlie
Lofoten	} .....
Vesterålen	
Sør-Salten	
Troms	Edmund Eriksen
Vest-Finnmark	Halfdan Kvernmo, Erling Arvola
Øst-Finnmark	Erling Arvola

Medlemsoversikt

Fylkes/krets- parti	Antall herreds- og by- kom- muner	Antall herreds- og by- partier	Antall avdelin- ger	Antall kollektive fag- foren. og grupper	Antall med- lemmer 1957	Antall med- lemmer 1958
Østfold	31	33	97	158	10 985	10 517
Akershus	31	31	185	61	6 632	7 809
Hedmark	32	32	238	30	8 601	8 751
Gudbrandsdal ..	15	14	88	8	2 159	2 280
Vest-Oppland ..	22	22	118	10	3 453	4 014
Buskerud	27	29	164	97	8 627	9 275
Vestfold	26	25	106	17	9 433	8 986
Telemark	32	32	105	43	5 916	6 355
Aust-Agder	36	35	56	3	1 948	1 988
Vest-Agder	41	36	20	15	2 324	2 799
Rogaland	55	36	41	42	5 515	5 117
Hordaland	57	49	79	10	2 405	1 968
Bergen	1	—	23	29	3 720	3 321
Sogn og Fjordane	39	36	71	7	2 500	2 472
Sunnmøre	26	20	28	10	771	598
Romsdal	16	14	28	0	541	656
Nordmøre	26	23	67	18	3 184	3 070
Sør-Trøndelag ..	56	56	212	47	11 459	10 244
Inn-Trøndelag ..	28	26	126	7	3 056	3 529
Namdal	20	19	57	5	1 614	1 183
Sør-Helgeland ..	7	7	22	0	598	246
Nord-Helgeland.	21	22	52	4	1 783	1 695
Søndre Salten ..	14	15	97	10	1 681	1 626
Nord-Salten	7	7	35	11	1 460	1 668
Lofoten	12	11	27	4	552	525
Vesterålen	8	8	44	0	480	287
Sør-Troms	14	14	42	1	431	399
Nord-Troms	21	21	88	6	1 131	1 232
Vest-finnmark ..	14	13	49	2	910	588
Øst-finnmark ...	9	10	37	0	927	786
Oslo	1	—	108	189	59 195	61 471
	745	696	2 510	844	163 991	165 455

Conrad Mohr og Chr. Holtermann Knudsens stipend

Conrad Mohr og Chr. Holtermann Knudsens stipend ble for året 1958 tildelt journalist Egil Helle og stortingsmann Gunnar Alf Larsen.

Representasjon på distriktpartiernes årsmøter

Sentralstyret var representert på distriktpartiernes årsmøter med følgende:

Østfold	Haakon Lie
Akershus	Haakon Lie
Hedmark	Olav Meisdalshagen
Gudbrandsdal	Gustav Sjaastad
Vest-Oppland	Trygve Bratteli
Buskerud	Martin Tranmæl
Vestfold	Gunnar Bråthen
Telemark	Haakon Lie
Aust-Agder	Einar Gerhardsen
Vest-Agder	Einar Gerhardsen
Rogaland	Odd Gøthe, Olav Nordskog
Hordaland	Ivar Mathisen
Sogn og Fjordane	Aase Bjerkholt
Sunnmøre	Aake Anker Ording
Romsdal	Olav Meisdalshagen
Nordmøre	Trygve Bratteli
Sør-Trøndelag	Trygve Bratteli
Inn-Trøndelag	Haakon Lie
Namdal	Inge Scheffo
Sør-Helgeland	Ulrik Olsen
Nord-Helgeland	Gudmund Harlem
Søndre Salten	Ulrik Olsen
Nord-Salten	Ulrik Olsen
Lofoten	Andreas Wormdahl
Vesterålen	Edmund Eriksen
Sør-Troms	Haakon Lie
Nord-Troms	Halvard Bojer
Vest-Finnmark	Arvid Dyrendahl
Øst-Finnmark	Arvid Dyrendahl

Våre organisasjonsproblemer

Sentralstyret oppnevnte 2. juni et organisasjonsutvalg til å utrede partiets organisasjonsproblemer og utarbeide en innstilling som kunne legges fram for landsmøtet 1959. Innstillingen fra utvalget forelå ferdig i november og ble sendt partiavdelingene til behandling.

Utvalget har hatt denne sammensetning: Olav Nordskog, formann, Alf Skåum, sekretær, Haakon Hoff, Ivar Mathisen, Ragnar Christiansen,

Andreas Wormdahl, Bjarne Dahlberg, Olav Brunvand, Ragna Karlsen, Reiulf Steen, Øivind Hansen, Aase Bjerkholt, Ivar Viken, Alfred Ljøner.

Dessuten har partikontorets ansatte sekretærer deltatt i utvalgets møter.

1. Mai

1. mai ble i 1958 feiret under slagordet «Nedrustning under kontroll. Forsterket utbygging av landet. Trygge arbeidsplasser for alle».

1. mai-merket ble viet Henrik Wergeland i anledning 150-årsdagen for hans fødsel. Foruten merket ble det solgt en brosjyre «Henrik Wergeland og arbeideren». Brosjyren var skrevet av professor Otto Lous Mohr. Som vanlig vedtok Samarbeidskomitéen mellom LO og DNA retningslinjer for feiringen av 1. mai. Det ble sendt ut følgende rundskriv til by- og herredspartiene, LO's distriktskontorer, samorganisasjonene og de faglige utvalgene:

FEIRINGEN AV 1. MAI 1958.

Vi ber med dette Landsorganisasjonens distriktskontorer, samorganisasjonene og de faglige utvalgene om å treffe forberedelsene til feiringen av 1. mai. Som i tidligere år vil vi anmode om at samorganisasjonene og de faglige utvalgene tar på seg å lede arrangementene i samarbeid med Det norske Arbeiderpartis avdeling på stedet. Der de faglige organisasjonene ikke kan forestå feiringen, må dette bli gjort av Arbeiderpartiets avdeling, i samarbeid med fagforeningene. Det sier seg selv at hverken samorganisasjonene, de faglige utvalgene, fagforeningene eller partiavdelingene i noen som helst form må medvirke i såkalte «enhetsdemonstrasjoner» sammen med kommunistene.

Talere for dagen får en ved å vende seg til Arbeiderpartiets distriktsorganisasjoner. Det må bare være én taler ved tilstelningene.

Som felles demonstrasjonsmerke over hele landet brukes i år et minnesmerke over den som kanskje mer varmhjertet enn noen annen nordmann har slåss for frihet og rett, dikteren Henrik Wergeland. I år er det nemlig 150 år siden han ble født til et altfor kort liv i strid for arbeidsfolk i by og på land. Professor Otto Lous Mohr som er en av våre største Wergelandskjennere, har skrevet et vakkert minneskrift som han har kalt «Wergeland og arbeideren», og som vi vil be om blir spredd blant de fagorganiserte.

Med solidarisk hilsen

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Konrad Nordahl

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

Einar Gerhardsen

1. mai-manifestet hadde denne ordlyden:

Siden vi sist mønstret på 1. mai, har vi i Norge gått videre fram i arbeidet for å bygge landet ut og trygge en høyere levestandard for alle. Økonomisk tilbakeslag ute i verden viser imidlertid at fortsatt framgang ikke kan tas for gitt. Samtidig deler vi med hele verden den usikkerhet som følger av at det ennå ikke er lyktes å skape en internasjonal rettsorden som kan trygge varig fred. Denne følelsen av utrygghet øker fordi store sprang i den tekniske utvikling har gjort det klart at en ny krig med moderne våpen vil bli en katastrofe for menneskeheten.

Åpen krig herjer i land som framfor alt trenger fred. I Indonesia er det borgerkrig. I Algerie fortsetter en krig som alle dypt beklager, og som ikke bare angår Frankrike. Hele den vestlige verden kommer gjennom den brutale blodsutgydelsen i motsetning til svære folkemasser som burde være våre venner, og som vi ønsker å se ved vår side.

I Øst-Europa holder Sovjet-diktaturet fortsatt sitt jerngrep over millioner av mennesker i ufrie land. I Ungarn fortsetter dødsdommene mot dem som for to år siden reiste seg til åpen kamp mot terror-veldet. Gjennom sine taler har Nikita Krusjtsjov gjort det klart for det ungarske folket at det ikke kan gjøre seg noe håp om friere forhold. Sovjet-arméen skal fortsatt stå klar til å slå ned enhver oppstand for større nasjonal og personlig frihet.

På 1. mai vil arbeiderne verden over igjen demonstrere sin solidaritet med de folk som kjemper for frihet og nasjonalt sjølstende.

Den fremste oppgaven som folkene, og i første rekke arbeiderbevegelsen står overfor, er å bevare freden i verden uten å prisgi friheten. I midtpunktet står arbeidet for å komme fram til en nedrustning på slike vilkår at alle folk kan leve sitt liv i trygghet for overfall, samtidig som den uhyggelige truselen fra de moderne våpen fjernes eller minskes.

De Forente Nasjoner vedtok på sin siste generalforsamling med overveldende flertall et konkret program for nedrustning som viser en farbar vei mot avspenning:

1. Øyeblikkelig innstilling av alle prøver med kjernefysiske våpen med *kontrollsystem*.
2. Opphør av produksjon av kjernefysiske materiale til bruk i våpen og anvendelse av kjernefysisk materiell i framtiden bare for sivil produksjon under effektiv kontroll.
3. Reduksjon av lagrene av kjernefysisk materiell og under kontroll overføring av slikt materiell til sivil bruk.
4. Reduksjon av de væpnete styrker og rustninger.
5. Inspeksjon fra jorden og luften mot overraskelsesangrep.
6. Felles studier for å trygge at gjenstander som sendes ut i luftrommet bare skal tjene fredelige formål.

Kommuniststatene blokkerte dette framlegget, slik de siden har sabotert arbeidet i FN's nedrustningskommisjon. Det synes først og fremst å være motstand mot en kontroll av nedrustningen som bestemmer deres standpunkt.

Bitte erfaring har imidlertid lært oss å se farene ved en ensidig nedrustning i demokratiene. De kan ikke ruste ned uten et kontrollsystem som sikrer at den andre siden også gjør det. Å gjøre det ville være den sikreste veien til krig. Derfor må kravet om nedrustning under kontroll gjentas og gjentas, inntil regjeringene verden over godtar det.

Freden kan ikke sikres med ord i taler eller i brev. Norsk arbeiderbevegelse retter derfor på maidagen en inntrengende appell til statsmennene i de kommunistiske land om å møte demokratiene i bestrebelsene på å sette ut i livet konkrete tiltak for nedrustning og politiske nyordninger. Ærlige forhandlinger på virkelighetens grunn må til, hvis verden skal komme nærmere målet, en varig fred.

Det er ikke bare spenningen i verden som skaper bekymringer. Et økonomisk tilbakeslag har gitt arbeidsledigheten ny næring i mange land. Omslaget er også trengt inn over våre grenser. Vi har ikke noen garanti for at neste vinter ikke kan vise enda større tall for ledighet.

Det er bare gjennom forsterket utbygging av vårt lands naturlige resurser at vi kan motvirke konjunktursvingningene utefra og skape et næringsliv som kan gi trygge arbeidsplasser for alle. En slik utbygging må planlegges i god tid, og finansieringen sikres. 1. mai vil den organiserte arbeiderklasse understreke kravene om en planfast økonomisk politikk og en samfunnsmessig solidaritet for å sikre alle et trygt utkomme. Den fulle sysselsetting som har vært den største landevinningen i årene etter krigen må ikke gis opp.

Like bak oss ligger viktige faglige forhandlinger som vil trygge gjennomføringen av 45 timers uke. Det er et framsteg på høyde med 8-timersdagen og 3 ukers ferie. Foran oss ligger imidlertid indeksforhandlinger som vil foregå i et skarpere økonomisk klima enn vi har kjent det på tjue år. Desto viktigere er det at arbeiderbevegelsen står samlet. 1. mai er dagen da vi demonstrerer vårt samhold.

De internasjonale problemene er så kompliserte at det vil bli mer enn vanskelig å finne en løsning i nær framtid. På den annen side har motsetningene i årene etter krigen ofte vært atskillig mer tilspisset enn de er i dag. Våre egne økonomiske vansker har også vært større. Både når det gjelder å trygge freden i verden og å sikre arbeidet og velstand her hjemme, skal vi fortsatt sette kreftene inn. 1. mai mønstrer vi for

å vise vår vilje til å skaffe en bedre verden for oss selv og generasjonene som kommer.

Så sterkt vi kan vil vi med dette oppfordre norske kvinner og menn til å slutte opp om 1. mai-dagen og dens krav om

NEDRUSTNING UNDER KONTROLL
FORSTERKET UTBYGGING AV LANDET
TRYGGE ARBEIDSPLASSE FOR ALLE

DET NORSKE ARBEIDERPARTI
Einar Gerhardsen

LANDSORGANISASJONEN I NORGE
Konrad Nordahl

UTVEKSLING AV 1. MAI-TALERE
med andre nordiske land.

Redaktør Curt Josefson, Sverige, talte på Lillestrøm.

Hovedkasserer Gösta Eriksson, Sverige's LO, holdt tale i Oslo.

Haakon Lie talte i Göteborg.

Sekretær Leif Skau, Jern og Metall, talte i Lyngby, Danmark.

Fritz Hannestad, Forbundet for Arbeidsledere og Tekniske funksjonærer, talte i Helsingfors.

Fra Finnland kom sekretær Harry Lindgren.

Fra Danmark kom det ingen taler i 1958.

LISTE OVER 1. MAI-TALERE

A

Abelvær: Sunniva Hakestad

Møller.

Alta: Anders Aune.

Alvdal: Enok Sletengen.

Andøya: Johs. Olsen.

Andselv: Kaptein Vold.

Ankenes: Arne Kr. Meedby.

Aremark: Lauritz Pedersen.

Arendal: Kai Knudsen.

Ask: Thor Thorsen.

Asker: Kjell Holler.

Askim: Johan Bøe.

Aure i Sykkylven: Peter Kjeldseth
Moe.

Aure: Alf Salvesen.

Aurskog: Alfred Wold.

Aurland: Hans Offerdal.

Austmarka: Kristine Korsmo.

B

Bagn: Sverre Nordaas.

Balestrand: Odd Kvigne.

Ballangen: Sigurd Hamran.

Bangsund: P. Mentsen.

Bardu: Magne Jønsson.
Begnadalen: Sverre Nordaas.
Beitstad: Jens Anton Andersen.
Bergen: Trygve Bratteli.
Berger: Aksel Zachariassen.
Bergsøy: Arnfinn Roald.
Berkåk: Olav Gjærevoll.
Berlevåg: Aksel Olsen.
Bindalseidet: Lage Haugness.
Biri: Martin Haugen.
Birtavarre: Hjalmar Steinnes.
Bjøllånes: Nils Hillestad.
Bjørkelangen: Holm Morgenlien.
Bjørnevatn: Tor Fossum.
Blaker: Alfred Wold.
Bodø: Sverre Løberg.
Bogen: Nils Jacobsen.
Bolstadøyri: Lars Hundvin.
Borgestad: Johan Pedersen.
Borgund: Gunnar Olafson.
Borkenes: Gunnar Alf Larssen.
Bostrak: Aake Anker Ording.
Brandbu: Rolf Aakervik.
Brattvåg: Arne Grimstad.
Brekken: Olav Myran.
Brennhaug: Per Mellesmo.
Brevik: Johan Pedersen.
Brumunddal: Anders Mørk.
Brunkeberg: Jenny Lund.
Bryne: Rudolf Eriksen.
Brønnøysund: Rolf Hellem.
Brøttum: Bernt Lund.
Bud: Kåre Ellingsgård.
Budal: Johan Dyndal.
Buvik: Per Almås.
Byneset: Georg Moe.
Byåsen: Arnt Svebakk og Liv Aasen.
Bærum: Brynjulf Bull og Gösta Eriksson.
Bærum Verk: Per Andersen.
Bø i Telemark: Jørgen Moen.
Bøverbru: Einar Hermanrud.

Bøvågen: Karl Johan Grønhaug.
Båtsfjord: Erling Arvola.

D

Dale i Møre og Romsdal: Nils Langhelle.
Dale i Hordaland: Jakob Pettersen
Dale i Sunnfjord: Otto Dahl.
Dalen: Tor Oftedal.
Dalsøyra: Ivar Kleiva.
Degernes: Sigurd Johansen.
Dikemark: Jørgen Fr. Ording.
Dokka: Kaare B. Werner.
Dombås: Ingvar Bakken.
Dovre: Ole A. Torgersrud.
Drammen: Jens Haugland.
Drammen Arbeidersamfunn: Thorleif Mathisen.
Drangedal: Aake Anker Ording.
Drevja: Halvard Bojer.
Drevsjø: Jostein Bjørnersen.
Drøbak: Kaare Fr. Wilhelmsen.

E

Egersund: Ragnar Christiansen.
Eggedal: Karsten Ødegård.
Eidsfoss: Frank Andersen.
Eidsvoll Søndre: Bjørn Skau.
Eidsvollsbakken: Einar Sørensen.
Eidsvåg: Einar Skaldehaug.
Eikefjord: Olav Kolle.
Eina: Nils Rødstadstuen.
Eivindvik: Ivar Kleiva.
Ekornes: Peter Kjeldseth Moe.
Elverum: Henry Harm.
Enebakk: Hans Amundsen.
Engerdal: Jostein Bjørnersen.
Espa: Magne Ingvaldsen.
Espeland: Torgeir Berge.
Etne: Leif Revheim.
Evje: Anders Kr. Var.
Eydehamn: Kai Knudsen.

F

Fagernes: Torstein Treholt.
 Fannrem: Gunnar Myhre.
 Farsund: Harry Hansen.
 Fauske: Svend Olsen.
 Feiring: Nils Haave.
 Fenstad: Rolf Hansen.
 Fetsund: Kristian Haugen.
 Figgjo: Olav Rostrup.
 Filtvedt: Kaare Pehrson.
 Finnsnes: Edm. Eriksen.
 Fjell: Olav Hæreid.
 Fjærland: Sverre Solberg.
 Flatanger: Johan Støra
 Flekkefjord: Bjarne Dahlberg.
 Flisa: John Berg.
 Florvåg: Trygve Bratteli.
 Flornes: Anders Tangen.
 Florø: Isak Flatabø og Jak. Bergmann.
 Flosta: Jens Kvale.
 Fluberg: Sig. Solheim.
 Fluberg, vestside: Arne Kristiansen.
 Flå: Paul Breiehagen.
 Flåm: Hans Offerdal.
 Follafoss: Salve Salvesen.
 Follidal: Håkon Johnsen.
 Follebu: Dagfinn Aaberg.
 Follese: Torkjell Larsen.
 Fredrikstad: Gustav Sjaastad.
 Froland: Olav Versto.
 Frosta: Oskar Lindberget.
 Fyresdal: Aslak O. Versto.
 Førde: Oddleif Fagerheim.
 Fåvang: Trygve Hoem.

G

Gaupen: Anders Mørk.
 Gaupne: Audun Bugjerde.
 Geilo: Guri Johannessen.
 Gjerdrum: Magnus Nordanger.
 Gjerstad: Kjell Røstad.
 Gjøvdal: Jens Røren.

Gjøvik: Karl Evang.
 Glemmen: Hans Bjerkholt.
 Glomfjord: Egil Liane.
 Glåmos: Elias Volan.
 Gol: Gunnar Kyrkjebø.
 Gran: Alfred Ljøner.
 Grane: Oscar Brattlie.
 Gransherad: Sigurd Kolltveit.
 Greåker: Inge Schefflo.
 Grimstad: Henry Jacobsen.
 Grong: Erling Myrholt.
 Grue-Finnskog: Alfred Gulbrand-
 sen.
 Gryllefjord: Magne Sagelv.
 Gudå: Anders Tangen.
 Gulsvik: Paul Breiehagen.
 Gvarv: Jørgen Moen.

H

Hafslo: Halvard Mjøs.
 Haga: Ingvald Hansen.
 Hakadal: Reidar Hirsti.
 Halden: Arne Strøm.
 Hallingby: Kjell Lundrim.
 Halmrast: Borghild Lie.
 Halså: Claus Neergård.
 Haltdalen: Ellev Vintervoll.
 Hamar: Olaf Watnebryn.
 Hammerfest: Leif Granli.
 Harpefoss: Magnus Bratten.
 Harran: Erling Myrholt.
 Harstad: Gunnar Alf Larsen.
 Hasvik: Gunnar Mathisen.
 Hattfjelldal: Einar Hugås.
 Haugesund: Alf Andersen.
 Hegra: Nils Kvam.
 Heidal: Hilmar Høiby.
 Heimdal: Nils Handal.
 Heistad: Olav Vegheim.
 Hemnesberget: Johan Andersen.
 Henningsvær: Harald Samuelsen.
 Herefoss: Olav Versto.
 Herre: Halvor Røysland.

Herøyholmen: Petter J. Liland.
Herøya: Lars Lia.
Hessdalen: Arne Veen.
Hillevåg: Oscar Torp.
Hobøl: Hans Hansen.
Hof i Vestfold: Frank Andersen.
Hof i Akershus: Arne Steine.
Hokksund: Thorleif Mathisen.
Hole: Einar Sandøen.
Holmdal: Edvart Solheim.
Holmestrand: John Sanness.
Hommelvik: Kr. Fjeld.
Hommersåk: Peder Næsheim.
Hornset: Rolf Østhagen.
Horten: John Sanness.
Hovin i Telemark: Karla Oksum.
Hovin i Trøndelag: Thv. Ø.

Michelsen.

Hundorp: Brynjulv Sjetne.
Hurdal: Nils Haave.
Hvaler: Erling B. Kvaale.
Hvittingfoss: Karsten Torkildsen.
Hægbostad: Anders Føreland.
Høijord: Haakon Hoff.
Hølonda: John Berg.
Hønefoss: Josef Larsson.
Høvik: Gunnar Nielsen.
Høyanger: Bjarne Henriksen.
Høydalsmo: Knut Kvigne.
Høyjord: Haakon Hoff
Høylandet: Arthur Prestvik.
Hyllestad: Petter Høydal.

I

Inderøy: Anders Brenden.
Indyr: Harald Hernes.
Isfjorden: Karl Arønes.
Ignarbakke, Enebakk: Hans Amundsen.
Innbygda: Gunnar Mykstu.

J

Jevnaker: Bjørn Longva.
Jordet: Gunnar Mykstu.

Jostedal: Einar Stavang.
Jørpeland: Kåre Halden.
Jørstadmoen: Trygve Lie.

K

Karasjok: Knut Furu.
Kaupanger: Knut Kramviken.
Kiberg: Nils Lysø.
Kirkenes: Tor Fossum.
Kirkenær: Einar Gerhardsen.
Kjerknesvågen: Anders Brenden.
Kjøllefjord: Karl Holt.
Kjøpsvik i Tysfjord: Odd Humblen
Klæbu: Birger Breivik.
Knaben: Oddvar Gøthesen.
Kolbu: Andr. Nordland.
Kolvereid: Guttorm Hansen.
Kongsberg: Karsten Torkildsen.
Kongsvinger: Einar Gerhardsen.
Konsmo: Aase Bjerkholt.
Kopervik: Johannes Smith.
Koppang: Oddvar Nordlie.
Kopperå: Hjalmar Chr. Andersen.
Kragerø: Håkon Bingen.
Krakslett: Helge Jakobsen.
Kr.sand S.: Aase Bjerkholt.
Kr.sund N.: Nils Langhelle.
Krødsherad: Ingv. Granum.
Kråkerøy: Hans Bjerkholt.
Kråkstad: Hartvig Svendsen.
Kvam: M. Høgåsen.
Kvinesdal: Knut Horverak.
Kviteseid: Jenny Lund.
Kyrksæterøra: Arnfinn Kvithyll.
Kårvik: Edm. Eriksen.

L

Laberg i Salangen: Othelie Rindahl.
Laksevåg: Ole Svendsen.
Lalm: Agvald Gjelsvik.
Langesund: Olav Vegheim.
Langset: Einar Sørensen.

Larvik: Bjørn Jacobsen.
Lauvøy i Åfjord: Lars Hongrød.
Leikanger: Magne Bøtun og
Halvdan Halse.
Leknes: Hans Solsem.
Leksvik: Ole Flesvig.
Lensvik: Kolbjørn Aune.
Ler: Per Dybvik.
Lesja: Ingvar Bakken.
Lesjaskog: Ole Dahl.
Levanger: Klaus Kjelsrud.
Lierskogen: Reiulf Steen.
Lillehammer: Aase Lionæs.
Lillesand: Henry Jacobsen.
Lillestrøm: Per Monsen og Carl
Josefson.

Liåsen: Andr. Wormdahl.
Lom: Harald Hansen.
Lonevåg: Arne Nilsen.
Lundamo: Thv. Ø. Michelsen.
Lunde: Per Kleppe.
Lunner: Alfred Ljøner.
Luster: Einar Stavang og Audun
Bugjerde.
Lyngdal: Harry Jørgensen.
Lødingen: Eivind Karlsen.
Lysøysund: Marit Svarva.
Løken: Holm Morgenlien.
Løkken Verk: Harald Selås.
Lørenskog: Håkon Thesen.
Løten: Martha Johannessen.
Lørdalen: A. H. Buflod.
Lærdal: Ragnvald Andersen.
Lånke: Johan Andersen.
Lårdal: Knut Kvigne.

M

Magnor: Olga Mistereggen.
Malm: Salve Salvesen.
Malvik: Kr. Fjeld.
Mandal: Jacob Remseth.
Melhus: Odd Højdahl.
Meråker: Hjalmar Chr. Andersen.

Mesnali: Peder Helland.
Melbu: Ingv. Jaklin.
Misvær: Lars Haukås.
Mo i N. Odal: Arnljot Johnstad.
Mo i Rana: Konrad Nordahl.
Moelv: Bernt Lund.
Moi: Øistein Rostad Woxeng.
Molde: Olav Oksvik.
Mosberg: Kristen Walvik.
Mosjøen: Halvard Bojer.
Moss: Odd Gøthe.
Mysen: Arne Drogseth.
Måløy: Wernalf Falao.
Måndalen: Anton Stormyrbakken.

N

Namdalseid: Odin Rostad.
Namsskogan: Jonas Enge.
Nannestad: Th. Rostad.
Namsos: P. Mentsen.
Narvik: Arne Kr. Meedby.
Nedre Eiker: Hans Hovde.
Nes på Hedmark: Paul Arnseth.
Nesbyen: Ole Nilsedalen.
Nes i Adal: Ragnar Kvamme.
Neslandsvatn: Olav Haugane.
Nissedal: Odd Kjell Andersen.
Nittedal: Reidar Hirsti.
Nordberg: Gerd Hagen.
Nordfjordeid: Hjalmar Storeide.
Nord-Frøya: Asbjørn Johansen.
Nord-Statland: Arthur Granlund.
Notodden: Andreas Andersen.
Nærbø: Oddlaug Kristiansen.
Nøtterøy: Paul Bentsen.

O

Odda: Odin Rønbeck.
Oddernes: Aase Bjerkholt.
Oltedal: Leif Aasen.
Onsøy: Inge Scheflo.
Opakermoen: Øivin Dokken.
Oppegård: Karl Trasti.

Oppdal: Svein Dalen.
Orkanger: Paul Engstad.
Os i Hedmark: Reidar Aamo.
Os i Hordaland: Aage Pettersen.
Osen: Trygve Bjerkaker.
Oteren: Helga Andersen.
Otta: Willy Svarverud.
Overhalla: Sigurd Krekling.

P

Porsgrunn: Gudmund Hailem.

R

Rakkestad: Arne Drogseth.
Ramsund: Nils Jacobsen.
Ranheim: Johan Ericsson.
Rasta: Ludvig Johansen.
Raufoss: Thor Skringdo.
Rena: Olav Meisdalshagen.
Reipå: Tor Oftedal.
Rauland: Tor Oftedal.
Ringebu: Trygve Hoem.
Rindal: Odd Gundersen.
Rissa: Ole Øisang.
Risør: Reidar Strømdahl.
Rjukan: Torolf Elster.
Rollag: Gulbrand Brauer.
Rognan: Hans Nordahl Jensen.
Roverud: Faste Forfang.
Rotnes: Rolf Langseth.
Rygge: Gunnar Guste Pedersen.
Rælingen: Kaare Hansen.
Rødberg, Nore: Idar Norstrand.
Røra: Arnfinn Johansen.
Røros: Elias Volan.
Røssåga: Hans Nordahl Jensen.
Råde: Gunnar Guste Pedersen.
Råbygda: Gunnar Myhre.

S

Salhus: Gunnar Nilsen.
Salsbruket: Erling Christiansen.
Sand i N. Odal: Arnljot Johnstad.

Sand i Rogaland: Peder Sætre.
Sandane: Jacob Jacobsen.
Sande: Carl Henry.
Sander: Hans Hagen.
Sandefjord: Trond Hegna.
Sandnes: Oscar Torp.
Sandnessjøen: P. C. Reinsnes.
Sandstrand: Einar Vøhni.
Sandvollan: Arnfinn Johansen.
Sannidal: Håkon Bingen.
Sarpsborg: Martin Tranmæl.
Sauda: Anker Nordtvedt.
Sauland: Haldis Tjensberg.
Sel: Willy Svarverud.
Selbu: Iver D. Unsgård og Roald
Bye.
Selbustrand: Leo Paltiel.
Seljord: Olav H. Verpe.
Selsbakk: Annar Røste.
Selvik: Carl Henry.
Sigdal: Karsten Ødegård.
Siljan: Johan Heisholdt.
Singsås: Hans Talsnes.
Sjåstad: Omar Gjestebø.
Skage: Sigurd Krekling.
Skaland: Alf Olsen.
Skavøypollan: Bjørn M. Herdlevær
Skarnes: Rutner Rønnestad.
Skedsmo: Kjell Aabrek.
Ski: Trygve Lie.
Skien: Gudmund Harlem.
Skiptvedt: Arthur Arntzen.
Skjervøy: Sverre Kjerpeseth.
Skogbygda: Øivin Dokken.
Skogn: Oskar Øksnes.
Skorovatn: Bernt Alfsen.
Skotfoss: Olav Nordskog.
Skotselv: Thor Thorsen.
Skotterud: Olga Mistereggen.
Skudesneshamn: Chr. Aug.
Thoring.
Skui: Sverre Gann.
Skåbu: Lina Olsen.

Skånevik: Osvald Eikemo.
 Sleneset: Torvald Brandser.
 Slemmestad: Kr. Arneberg.
 Slåstad: Kr. Arneberg.
 Snarum: Rolf Kaldahl.
 Snertingdal: Fr. Bredli.
 Snåsa: Gunvald Engelstad.
 Sogndal: Halvdan Halse og Magne Bøtun.
 Sokna: Erling Lian.
 Sokndal: Ragnar Christiansen.
 Soknedal: Olav Gjærevoll.
 Sortland: Medbø.
 Sparbu: Harald Løbak.
 Spildra: Egil Liane.
 Spjelkavik: Reidar Carlsen.
 Spydeberg: Johan Bøe.
 Stadsbygd: Ingvald Haugen.
 Stai: Odvar Nordli.
 Stamsund: Hans Solsem.
 Stange: Per Dragland.
 Stavanger: Oscar Torp.
 Steinkjer: Harald Løbak.
 Stjørdal: Johan Andersen.
 Stjørna: Asgeir Jørum.
 Stokke: Trond Hegna.
 Stokmarknes: Ingv. Jaklin.
 Stongfjorden: Edvart Solheim.
 Stord: Oskar Skogly.
 Storslett: Harald E. Olsen.
 Storås: Harald E. Olsen.
 Storvik: Harald E. Olsen.
 Stranda: Oscar Ingebrigtsen.
 Straumsnes: Kåre Brændeland.
 Stryn: Olav Svidal.
 Strømmen, Akershus: Kjell Aabrek.
 Strømmen, Hedmark: Rolf Øst-
 hagen.
 Støren: Helge Waale.
 Sulitjelma: Alfred Skar.
 Sunndalsøra: Olav Larssen.
 Surnadal: Helge Sivertsen.
 Svarstad: Bjørnulf Bjørnsen.
 Svatum: Magne Vanghagen.
 Svelgen: Olav Børnes.
 Svelvik: Aksel Zachariassen.
 Svene: Sverre Arvesen.
 Svolvær: Harald Samuelsen.
 Svorkmo: Erling Diesen.
 Sykkylven: Erling Diesen.
 Sylling: Ragnar J. Hansen.
 Sætre: Jens Haugland.
 Sævareid: Ludv. Hodne.
 Sømna: H. A. Waag.
 Søndeled: Reidar Strømdahl.
 Søndre Høland: Johan Jensrud.
 Søndre Land: Th. Øisang.
 Sørbovåg: Brynjulf Kvåle.
 Sør-Frøya: Asbjørn Johansen og
 Oskar Steinvik.
 Sørreisa: Kåre Nordgård.
 Sørum: Thorleif Andresen.
 Sørbygda, Romedal: Per Dragland.

T

Tangen: Ole H. Løvlien.
 Tennes: Asbjørn Skogmo.
 Tennevold: Johan A. Johansen.
 Terråk: Lage Haugness.
 Tingvoll: Olaf Grønaas.
 Tinn: Lærer Austad.
 Tjøme: Gunnar Bråthen.
 Tjøtta: P. C. Reinsnes.
 Tofte: Kaare Pehrson.
 Tolga: Reidar Aamo.
 Tollnes: Kjell Kristensen.
 Torpa: Odd Hermanrud.
 Tranby: Ragnar J. Hansen.
 Torsnes: Arne Magnussen.
 Trengereid: Steffen I. Toppe.
 Tretten: Knut Werner.
 Treungen: Odd Kjell Andersen.
 Tromsø: Kolbjørn Varmann.
 Trondheim: Nils Handal og Johan
 Ericsson.

Trøgstad: Johs. Lislrud.
Tustna: Torbjørn Sæterøy.
Tvedestrand: Osulv Kleivene.
Tuddal: Harry Jensen.
Tydal: Iver D. Unsgård.
Tynset: Ivar Viken.
Tyllidal: Ivar Viken.
Tyrstrand: Ivar Mathisen.
Tysse: Jan Hermansen.
Tysvær: Karl Lien.
Tønsberg: Gunnar Bråthen.
Tørberget: Henry Harm.
Tørmoen: Einar Tjernsberg.

U

Uggdalseidet: Jan Jacobsen.
Ulefoss: Per Kleppe.
Ullensaker: Thor Aspengren.
Ulvik: Leif Granli.
Uvdal: Idar Norstrand.
Utvik: Anders Skåre.

V

Vadheim: Rasmus Nordbø.
Vadsø: Harry Klippenvåg.
Vaksdal: Margith Munkebye.
Vallersund: Marit Svarva.
Valnesfjord: Svend Olsen.
Valsøyfjord: Anders Sæterøy.
Vang på Hedmark: Olaf Watne-
bryn.
Vang i Oppland: Gunnar Kalrasten.
Vallset: Asbjørn O. Berg.
Vardal: Karl Evang.
Vardø: Nils Lysø.
Vatne: Simen Kr. Hangaard.
Vega: Rolf Hellem.
Veggli: Gulbrand Brauer.
Vegårshei: Ebba Lodden.
Venabygd: Olav Bakka.
Vennesla: Odd Johnsen.
Verdal: Klaus Kjelsrud.
Verrastranda: Trygve Johnson.

Vestby: Arvid Aasfeldt.
Vestfossen: Reidar Danielsen.
Vestnes: Kåre Stokkeland.
Vestre Gausdal: Arne Opheim.
Vestre Slidre: Torger Hovi.
Vevang: Martin Landstad.
Vik i Romsdal: Theodor Kristian-
sen.
Vik i Sogn: Martin Afeldt.
Viker i Adal: Ragnar Kvamme.
Vikvarvet: Roald Bye.
Vingrom: Bernt Skjølås.
Vinje: Tor Oftedal.
Vinstra: Magnus Bratten.
Visnes: Alf Andersen.
Volda: Georg Lieungh.
Volden: Erling Sommervold.
Voss: Leif Granli.
Vrådal: Aslak O. Versto.
Vuku: Erling Sommervoll.
Vågåmo: Agvald Gjelsvik.
Våler: Kr. Gundersen.

Y

Ytre Arna: Einar Strand.
Ytterøy: Jarle Stølan.

Ø

Øksfjord: Halvdan Kvernmo.
Ørlandet: Arne Rønning.
Ørsta: Nils Flø.
Østby: M. Nordal.
Østre Gausdal: A. G. Tothammer.
Østre Jevnaker: Bjørn Longva.
Østre Slidre: Torstein Treholt.
Østre Toten: Thor Skrindo.
Øverbygd (Selbu): Leo Paltiel.
Øverbygd (Troms): Birger Stener-
sen.
Øvre Rendal: Olav Sandnes.
Øvre Årdal: Dagfin Juel.
Øymark: Lauritz Pedersen.

A

Å i Meldal: Harald Selås. Å i Afjord: Lars Hongrød. Akrene: Kristian Haugen. Al: Gunnar Kyrkjebø. Ålen: Arne Veen og Andr. Wormdahl. Ålesund: Reidar Carlsen. Algård: Tjalve Gjøstein. Alvik: Johan Karlsen. Åmli: Osmund Faremo. Åmot på Modum: Hans Hovde.	Andalsnes: Jonas Brunvoll. Årdalstangen: Dagfin Juel. Arnes: Rolf Hansen. Ås: Trygve Lie. Åsa: Karl Bjerkeli. Åsbygda, Romedal: Martha Johannessen. Åsen: Oskar Øksnes. Aseral: Kjell Abrahamsen. Longyearbyen og Ny-Ålesund på Svalbard nytter lokale talere.

1. mai-talere i Oslo.

Flaggappell Youngstorget	Tor Johnsen.
» Opsal	Rolf Flamme.
» Lilleaker	Bjartmar Gjerde.
» Abildsø	Erik Himle.

Bekransninger:

Helga Karlsens gravsted	Inger Lise Wold.
Carl Jeppesens gravsted	Sven Svensson.
Kyrre Grepps gravsted	Magnus Nordanger
Anna Leins gravsted	Ester Andersen.
Marcus Thranes gravsted	Reidar Eriksen.
Wikstrøm og Hansteens gravsted	Erling Johansen.
Olaus Fjærtøfts gravsted	Olav Tveitan.
Holtermann Knudsens gravsted	Halfdan Wigaard.
Fernanda Nissens byste	Bjarne Woldsnes.
Wikstrøm og Hansteens bauta	Nils Eikevik.
Minnestøtten for de falne	Jarand Aas.
Sinsen	Wally Børnich.
Korsvoll	John Johansen.
Kjelsås	Elsa Rastad Bråten
Grorud	Arnfinn Vik.
Høybråten	Gunnar Sand.
Rådhusplassen	Nils Hønsvald og Gösta Eriksson, Sv.

Storting og Regjering

Ved begynnelsen av 1958 hadde Regjeringen denne sammensetning: Statsminister Einar Gerhardsen, utenriksminister Halvard Lange, kommunal- og arbeidsminister Ulrik Olsen, finansminister Trygve Bratteli, forsvarsminister Nils Handal, kirke- og undervisningsminister Birger Bergersen, industriminister Gustav Sjaastad, handelsminister Arne Skaug, samferdselsminister Kolbjørn Varmann, fiskeriminister Nils Lysø, sosialminister Gudmund Harlem, lønns- og prisminister Gunnar Bråthen, statsråd for familie- og forbrukersaker Aase Bjerkholt, justisminister Jens Haugland og landbruksminister Harald Løbak.

I statsråd 1. august fikk kommunal- og arbeidsminister Ulrik Olsen avskjed i nåde, og i hans sted ble utnevnt finansrådmann Andreas Cappelen, Stavanger. Den nye kommunal- og arbeidsminister overtok sitt embete 1. september.

I slutten av november gjennomførte Regjeringen en utvidelse av Departementet for familie- og forbrukersaker. Fra Landbruksdepartementet ble overført statens forsøksvirksomhet, opplysningsvirksomhet og veiledningstjeneste i husstell. Fra Sosialdepartementet ble overført saker som gjaldt barnehager, daghjem, barnekrybber, feriekolonier m. v. Også kvalitetskontrollen med forbruksvarer, som inntil da hadde vært fordelt på en rekke departementer, kom inn under Departementet for familie- og forbrukersaker.

Etter at det nye Storting var trådt sammen i januar, ble følgende medlemmer av stortingsgruppa valt til tillitsmenn i Stortinget og avdelingene:

Stortinget: Oscar Torp, president, Nils Langhelle, visepresident, Magnhild Hagelia og Reidar Strømdahl, sekretærer. *Lagtinget:* Arne Strøm, visepresident, Nils Jacobsen, sekretær. *Odelstinget:* Peder Jacobsen, visepresident, Jakob Pettersen, varapresident, Håkon Johnsen, sekretær, Otto Dahl, varasekretær.

Stortingspresident Oscar Torp avgikk ved døden 1. mai. Som ny førstepresident etter Torp valte Stortinget Nils Langhelle, og som visepresident Nils Hønsvald.

I begynnelsen av januar valte gruppa følgende gruppestyre: Nils Hønsvald, formann, Nils Langhelle, nestformann, Arne Strøm, sekretær. *Styremedlemmer:* Oscar Torp, Kristian Fjeld, Trond Hegna, Johs. Olsen, Olaf Watnebryn, Harald Selås. *Varamenn:* Raket Seweriin, Henry Jacobsen, Reidar Aamo, Sverre Løberg, Leif Granli. Fra slutten av januar ble tallet på varamenn til styret utvidet fra 5 til 6 medlemmer, og P. C. Reinsnes ble valt som 6. varamann.

Da Oscar Torp avgikk ved døden, ble Finn Moe valt som medlem av styret i hans sted. Omorganiseringen av presidentskapet etter Torps

bortgang, førte også med seg visse endringer i gruppestyrets organisasjon. Etterat Nils Langhelle var blitt valt til førstepresident, frasa han seg vervet som gruppas viseformann. Det ble valt to viseformenn i hans sted, nemlig Trond Hegna og Olaf Watnebryn. Harald Selås ble valt til gruppas sekretær i stedet for Arne Strøm, som hadde frasagt seg vervet.

Trontalen og statsbudsjettet for 1958—59

I trontalen, som ble lagt fram for Stortinget 20. januar, bebudet Regjeringen bl. a. at den ville fremme forslag om en ny felles lov for folkeskolen på landet og i byene, et lovforslag om forkortelse av arbeidstiden i industrien til 45 timer pr. uke, en ny lov om arbeidsvilkår for arbeidstakere i jordbruket, som i prinsippet ville medføre at 48-timers uke ble innført for alle som arbeider i jord- og skogbruk og en lov om livsforsikring, som innebar at alle livsforsikringsselskaper ville bli gjensidige selskaper. Det ville i 1958 også bli fremmet forslag om bygging av et grovplateverk i Mo i Rana og om økt aluminiumsproduksjon i Ardal. Regjeringen framhevet ellers i trontalen at den ville søke å legge grunnlaget til rette for en hensiktsmessig spredning av industrien i landdistriktene. Om prisutviklingen het det at Regjeringen vil føre en penge- og finanspolitikk som tok sikte på å hindre at etterspørselen etter varer og tjenester steg så sterkt, at det førte til økt press på prisnivået og til et større underskudd i utenriksøkonomien enn det som kunne finansieres på en forsvarlig måte.

Samtidig med trontalen la Regjeringen fram nasjonalbudsjettet for 1958 og beretningen om rikets tilstand.

Nasjonalbudsjettet var preget av «væromslaget» i den internasjonale økonomiske situasjon. Det ble understreket at det var vanskelig å gi noen sikker prognose for produksjonsutviklingen, men ut fra en samlet vurdering av mulighetene regnet Regjeringen med en stigning i totalproduksjonen på 3 prosent.

I utenriksøkonomien måtte en regne med sterk nedgang i fraktinntektene og stor stigning i skipsimporten. Alt i alt kalkulerte en i nasjonalbudsjettet med et underskudd på driftsbalansen på 1100 mill. kroner i 1958.

I beretningen om rikets tilstand ble det nevnt at de private inntektene i 1957 økte med 7 prosent, produksjonen gikk opp med 3 prosent og det private forbruk med 2,8 prosent.

Statsråd *Bratteli* holdt sin finanstale 3. mars samtidig med at han la fram statsbudsjettet for 1958—59. Budsjettets sluttsum var på 5773 mill. kroner, eller 152 mill. kroner høyere enn for budsjettåret 1957—58.

Overskuddet på driftsbudsjettet var ført opp med 893 mill. kroner. 624 mill. kroner av dette overskuddet gikk til avdrag på statsgjelden, og resten gikk til investeringer i statens forretninger og anlegg. Inntektsanslaget for den direkte skatt på formue og inntekt var satt ned med 30 mill. kroner i forhold til foregående budsjettår, idet Regjeringen foreslo en viss lettelse i den progressive beskatning. På den annen side viste anslaget for omsetningsavgiften en øking på 150 mill. kroner. Det ble foreslått en stigning i tilleggsavgiften på bensin (5 øre pr. liter) og på vektavgiften på motorkjøretøyer.

Det var særlig Kirke- og undervisningsdepartementet og Samferdselsdepartementet som fikk sine budsjetter forhøyet. Skoler, universiteter og veier fikk nyte godt av betydelig økte bevilgninger. Også til sosiale formål skulle det i 1958—59 gå med betydelig større beløp enn tidligere. Dette skyldes i første rekke de økte utgifter til alderstrygden som følge av opphevelsen av behovsprøvingen fra 1. januar 1959.

I sin finanstale pekte statsråd Bratteli på at det ikke bare var den internasjonale konjunkturutvikling som skapte vanskeligheter på det økonomiske område. Vintersildfisket hadde slått feil og hvalfangsten i Sydishavet viste også betydelig dårligere resultat enn i året før. Et særlig alvorlig problem var det forholdsvis høye tall på arbeidsledige — nærmere 40 000 i februar.

Bratteli framholdt som et hovedpunkt i det nye statsbudsjettet at statstilskottet til regulering av prisene var ført opp med bare 500 mill. kroner, mens de gjeldende subsidieordninger svarte til et årsforbruk på om lag 800 mill. kroner. Regjeringen var klar over at omleggingen av subsidiene kom til å føre med seg vanskelige tilpasningsproblemer. Indeksen for levekostnadene måtte antas å komme opp i 160 i løpet av sommeren, dvs. en oppgang på 5 poeng. Dette ville gi LO adgang til å ta opp forhandlinger om lønnskompensasjon. Regjeringen hadde orientert hovedorganisasjonene i arbeidslivet og i jordbruket om den omlegging som ville finne sted.

Under *trontaledebatten* var det særlig Regjeringens skolepolitikk som var i søkelyset. Opposisjonen hevdet at Arbeiderpartiet i høy grad hadde forsømt både skolebyggingen, lærerutdanningen og forskningen. Statsråd Bergersen svarte med bl. a. å henvise til at bevilgningene til disse formål nå var 15 ganger større enn i det siste året før krigen. Ellers var bygdene problemer sterkt framme i debatten. Representanter fra alle partier henstilte til Regjeringen å satse mer for å skape et variert næringsliv i bygdene.

Finansdebatten i april var preget av usikkerheten i den internasjonale konjunkturutvikling. Som vanlig var opposisjonspartiene sterkt opp-tatt av å kritisere Regjeringens prispolitikk og skattepolitikk. Løv-

lien (K) og Bondepartiet satte fram hvert sitt forslag om utvidelse av utlånsrammene for statsbankene. Begge forslag ble forkastet med stort flertall (1 stemme for Løvliens og 20 stemmer for Bondepartiets forslag). Bondepartiet fremmet dessuten et forslag om større skattemessig utjamning mellom kommunene. Det ble enstemmig oversendt til Regjeringen.

Tiltak mot arbeidsløsheten.

Arbeidsløsheten var vinteren 1957—58 større enn noen gang tidligere etter krigen. Pr. 1. februar var tallet kommet opp i 39 000 eller 14 000 fler enn på samme tid i 1957. I begynnelsen av mars var tallet bare gått ned med 600, og i mai var det fremdeles 7600 flere arbeidsløse enn året før. I slutten av februar bevilget Stortinget enstemmig 4 mill. kroner til særlige sysselsettingstiltak, og 14 dager senere ytterligere 10 mill. kroner. I midten av juni holdt finansminister Bratteli en tale i Stortinget, der han kom inn på konjunkturutviklingen og situasjonen på arbeidsmarkedet. Han nevnte de tiltak Regjeringen hadde satt i verk i første halvår for å stimulere sysselsettingen. Bl. a. var byggekvote for fylkene blitt utvidet i forhold til det opplegg som var gjort i nasjonalbudsjettet, og det var gitt større muligheter for lån til skolebygg. Regjeringen forberedte en rekke nye sysselsettingstiltak som ville bli satt i gang dersom det ble større ledighet i løpet av høsten og vinteren. Rammen for tiltakene var foreløpig satt til 100 mill. kroner.

Stortinget sluttet seg enstemmig til forslaget om en bevilgning på 100 mill. kroner, uten å fastlegge nærmere hva beløpet skulle brukes til. Den 3. september ga statsminister *Gerhardsen* på en pressekonferanse opplysninger om hvorledes Regjeringen ville fordele sysselsettingsmidlene. Den hadde funnet det nødvendig å foreslå beløpet forhøyet til 110 mill. kroner.

Til veiarbeider ville det bli brukt 58 mill. kroner. Til en rekke statsbygg, som det lenge har vært ønskelig å få bygd, regnet Regjeringen at det ville gå med 21 mill. kroner. Videre ville det bli fordelt 15 mill. kroner til kommuner som selv satte i gang ekstraordinære arbeider. For kommuner med god økonomi ville tilskuddet bli relativt lite, mens kommuner med dårlig økonomi kunne få dekket opp til 80 prosent av lønnsutgiftene til sysselsettingstiltak. Regjeringen håpet at de 15 mill. kroner ville utløse betydelige kommunale bevilgninger, særlig i de distrikter hvor ledigheten kan bli forholdsvis stor kommende vinter. Resten av de 110 mill. kroner ville blir fordelt med 5,2 mill. kroner til statsbanene, 3,8 mill. kroner til elvforbygninger, 3 mill. kroner til kraftutbygging og 3,7 mill. kroner til havnevesent.

Statsministeren opplyste videre at det pr. 1. september 1958 var frigitt båndlagte midler for tilsammen 300 mill. kroner. Utlånsrammen

for 3 statsbanker og opplysningsvesenets fond var økt med i alt 50 mill. kroner. Rammen for Kommunalbanken alene var utvidet med 38 mill. kroner, hvorav 10 mill. kroner til kraftverk, og en stor del av det resterende beløp til skolebygging.

Rapporter over situasjonen på arbeidsmarkedet ved utgangen av august viste vel 10 000 arbeidsløse — henimot 6000 fler enn på samme tidspunkt 1957. Det totale antall sysselsatte lønsmottakere var 9500 mindre enn i august 1957. Størst nedgang i sysselsettingen var det i industrien, med 12 400 færre enn året før. Nesten hele denne svikten skyldes innskrenkninger i tekstil- og bekledningsindustrien.

Pris- og lønnsutviklingen.

En ukes tid før Stortinget tok sommerferie — 11. juni — stilte Venstres gruppefører, Røiseland, dette grunngitte spørsmålet til statsministeren: «Vil Regjeringen straks ta opp drøftingar med LO og næringsorganisasjonane om rådgjerder til å hindre kapplauget mellom prisar og løner i samanheng med at levekostnadsindeksen kjem over 160 poeng?» I sin begrunnelse for spørsmålet ga Røiseland uttrykk for at han fryktet at vi ville oppleve en særnorsk prisstigning som ville minke konkurransevnen og bli en trusel mot sysselsettingen.

Statsminister *Gerhardsen* sa i sitt svar at mange har påstått at vi allerede har *hatt* en særnorsk prisstigning. Han siterte i denne sammenheng en FN-rapport som viste utviklingen i årene 1953—56 for landene i Vest-Europa. Hellas hadde hele 23 prosent prisstigning, mens Belgia og Portugal lå best an med 3 prosent stigning. Omtrent halvparten av landene hadde en prisstigning på mellom 5 og 9 prosent. Norge befant seg omtrent midt i rekken av disse landene. Når det gjelder lønnsindeksen dannes ytterpunktene av Storbritannia og Frankrike med en stigning på 24 prosent og Sveits med 5 prosent. Over halvparten av landene hadde en stigning på 18—20 prosent, i Norge var stigningen 20 prosent.

I fjerde kvartal 1957 var levekostnadsindeksen 112 i Norge når en setter 1953 = 100. 5 av 8 andre land i Vest-Europa hadde større stigning i levekostandene enn Norge. Statsministeren mente at alt i alt var det ikke noen grunn til å tro at konkurranseforholdet mellom Norge og de øvrige land i Vest-Europa hadde endret seg noe vesentlig siden 1956. Men det betyr ikke at en kan slå seg til ro med situasjonen. I den nåværende stagnasjonsperiode er det av særlig viktighet at det ikke blir gjennomført alminnelige inntektsforbedringer som det ikke er realøkonomisk dekning for. Selv om det av hensyn til enkelte deler av vårt næringsliv kunne være ønskelig å stimulere etterspørselen,

ville det nemlig samtidig føre til en økt belastning på våre valutareserver. Det ville forverre vår konkurransevne, såfremt det samme ikke skjedde også i andre land.

Den tariffavtalen som ble inngått våren 1958 ble hilst med glede og anerkjennelse på mange hold og ga uttrykk for en realistisk vurdering av den økonomiske situasjon. I medhold av indekseklausulen i den nye avtalen vil LO ha adgang til å kreve forhandlinger om regulering av lønningene når indeksen går over 160 poeng. Regjeringen har ingen adgang til å sette slike bestemmelser ut av kraft. Forhandlingene må altså komme i gang. Men statsministeren sa til slutt at han håpet og trodde at LO og NAF ville være fullt klar over det ansvar de begge har. Det viktigste må nå være at sysselsettingen kan holdes oppe. Hvis forholdene utviklet seg slik at det hadde noen hensikt, ville Regjeringen søke kontakt med de interesserte organisasjoner for å drøfte situasjonen med sikte på å finne fram til en mest mulig tilfredsstillende løsning.

Den 1. september avsa Rikslønnsnemnda en kjennelse som ga 3 prosent lønnstillegg eller 2/3 kompensasjon.

Etter samråd med næringsorganisasjonene oppnevnte Regjeringen 17. oktober det såkalte Paulson-utvalget, som «på objektivt grunnlag» skulle klarlegge de problemer som reiser seg i forbindelse med pris og inntektsutviklingen i den nærmeste framtid.

Den 21. november drøftet Stortinget innstilling om halvårsmeldingen om nasjonalbudsjettet. Debatten om saken artet seg som en liten finansdebatt, der både sysselsettingsproblemer, utenriksøkonomien, det nordiske fellesmarked, kredittpolitikken og en rekke andre sentrale økonomiske problemer ble tatt opp. Lønns- og prisutviklingen var likevel det spørsmål som de fleste talere oppholdt seg ved. Statsminister Gerhardsen opplyste at det ekspertutvalg som skulle legge fram en innstilling om saken, hadde fått forlenget frist til 8. desember. Den 18. desember ville det bli holdt et møte mellom næringsorganisasjonene for å gjennomgå innstillingen. Deretter ville Regjeringen ta saken opp og legge den fram for Stortinget.

I debatten framholdt Konrad Nordahl at dersom indeksen skulle stige til 166, ville det ikke nytte å komme til de fagorganiserte og si at det skal gis avkall på regulering for å få et stabilt prisnivå. Han pekte på at det var gått som en rød tråd gjennom innleggene fra opposisjonen at det var lønnsutviklingen som bar ansvaret for prisstigningen. Det lot til at det var den fagorganiserte del av lønnstakerne, og bare dem, som skulle resignere. Høyres representanter krevde samtidig lavere skatter for industrien, økte avanser for handelen og større lønn til dem som hadde høy utdanning.

Norsk utenrikspolitikk.

I slutten av januar ga utenriksminister *Lange* det nye stortinget en orientering om den utenrikspolitiske situasjon.

Lange understreket i sin tale at den viktigste internasjonale oppgaven var å nå fram til i hvert fall en begrenset avtale om innledende nedrustningstiltak. Han minnet om at nedrustningsdebatten før jul endte med at 57 av FN's medlemsland stemte for et resolusjonsforslag som i det vesentlige bygde på vestmaktens tidligere forslag. Det gikk bl. a. ut på at atombombeprovvene skulle innstilles. Bare østblokkens 9 land stemte imot resolusjonen.

Utenriksministeren karakteriserte NATO-møtet i desember 1957 som en milepel i NATO's historie. Til planene om en «militært uttynnet sone» i Mellom-Europa sa Lange at Regjeringen ikke hadde tatt noe endelig standpunkt. Men den ville studere alle slike forslag med «positiv interesse».

I slutten av sin redegjørelse uttalte utenriksministeren:

«Når vi setter oss til forhandlingsbordet, må vi på begge sider av bordet være villige til å overprøve våre standpunkter, til å sette oss inn i motpartens syn og til å komme ham i møte hvor det er forsvarlig. Vi i den demokratiske verden må sammen arbeide oss fram til klatet over hva vi selv vil, hvor langt vi kan gå og hva vi ikke har råd til å ofre. Men *løsnin-gen* på stridsspørsmålene kan vi bare finne sammen med den annen part, gjennom tålmodige, trettende og sikkert også ofte nedslående forhandlinger. Vi vet at det er slik med forhandlinger av enhver art at det bare er gjennom ytelser og motytelser, ved å gi og få, at en kan nå resultater.»

I debatten om utenriksministerens redegjørelse 30. og 31. januar ble viljen til forhandlinger ytterligere understreket bl. a. av utenrikskomitéens formann, Finn Moe. Han uttalte at NATO måtte «legge roret hardt om og sette kreftene inn på gjennom forhandlinger å nå fram til forhandlinger mellom Øst og Vest, i stedet for bare å søke en illusorisk sikkerhet i utelukkende militære forholdsregler». Han uttrykte videre sin sterke anerkjennelse av Regjeringens standpunkt på Paris-møtet i desember 1957.

Flere av de borgerlige stortingsrepresentantene mente Finn Moe hadde gått altfor langt. Bondepartiets medlem i utenrikskomitéen, Borgen, framhevet at det aldri hadde vært Vestens mening «bare å søke sikkerhet ved hjelp av opprustning». Borgen kritiserte Finn Moe så skarpt at Moe ba presidentskapet løse ham fra vervet som formann i utenrikskomitéen — noe presidentskapet ikke var villig til å gjøre.

Umiddelbart før påske vedtok Sosialistisk Studentlag en uttalelse til Regjeringen. Den lød slik:

«Til den norske regjering.

I løpet av april og mai vil spørsmålet om *atom-opprustning* av Vest-Tyskland bli avgjort. Norge må forhindre at vedtaket i forbundsdagen

får tilslutning i NATO. De tyske sosialdemokrater og fagbevegelsen kjemper innbitt mot dette vedtak. Den norske arbeiderbevegelse må vise sin solidaritet med den tyske arbeiderbevegelse.

Atom-våpen til Vest-Tyskland vil føre til atom-opprustning av Øst-Tyskland og andre østeuropéiske land. En hel verdens håp om avspenning og nedrustning vil være brutt.

Norge må forhindre denne katastrofe ved å ta prinsipielt standpunkt mot stasjonering av atomraketter i Vest-Tyskland på forsvarsminister-møtet 14.—16. april og nedlegge veto på utenriksministermøtet 6. mai. *En slik holdning er den eneste naturlige konsekvens av statsminister Einar Gerhardsens initiativ på møtet i Paris i desember.»*

Mens Stortinget hadde påskeferie, henvendte medlemmene i studentlaget seg til Arbeiderpartiets representanter pr. telefon og ilbrev, og bad dem gi sin tilslutning til resolusjonen. Det lyktes å få i alt 45 av gruppas medlemmer til å gå med på dette. Flere av de 45 hadde riktignok innvendinger å gjøre mot reolusjonens form, men de ville gjerne tilkjennegi at de sluttet opp om de tanker som kom til uttrykk i statsminister Gerhardsens tale på regjeringssjefmøtet i Paris i desember. Det var neppe mange av de 45 som i realiteten mente at Norge skulle melde seg ut av NATO dersom Vest-Tyskland ble atomopprustet. Når så vidt mange ga resolusjonen sin tilslutning, skyldtes det også at det i begynnelsen av påsken var en utbredt oppfatning at det skulle fattes avgjørende vedtak om atomopprustning av Vest-Tyskland på forsvarsministermøtet i midten av april, altså så tidlig at det ikke ville bli tid til først å drøfte saken i Stortinget.

Dagen etterat Stortinget var kommet sammen etter påske, 15. april, holdt Arbeiderpartiets stortingsgruppe møte, og vedtok mot 1 stemme følgende uttalelse:

«Med tilknytning til spørsmål som er reist ved at et flertall av Arbeiderpartiets stortingsgruppe har støttet Sosialistisk Studentlags resolusjon mot atom-opprustning av Vest-Tyskland og etter å ha fått en orientering av utenriksministeren — vil stortingsgruppen uttale:

Retningslinjene for stortingsgruppens behandling av utenrikspolitiske spørsmål er fastlagt i partiets arbeidsprogram.

Arbeiderpartiet mener at forsvaret av vår frihet og selvstendighet må trygges gjennom et aktivt samarbeid med andre NATO-land, og at Norge må ta sin del av de forpliktelser som følger med samarbeidet. I vår forsvarspolitikkk må vi hele tiden ha for øye at målet for NATO-landenes anstrengelser er å få de internasjonale konfliktspørsmål løst gjennom forhandlinger og dermed åpne veien for avspenning og nedrustning.

Utenriksministeren har opplyst at forslag til innpassing av atomladninger i fellesforsvaret og plasing av mellomdistanseraketter, som på statsminister-møtet i desember ble besluttet stilt til disposisjon for NATO's øverste-kommanderende i Europa, nå er under bearbeidelse av NATO's militære myndigheter, og at deres anbefalinger ikke vil foreligge til behandling på Rådets møter i den nærmeste framtid.

Gruppen forutsetter at når de militære myndigheters anbefalinger foreligger og behandlingen i NATO's politiske organer blir aktuelle, vil saken bli forelagt stortingsgruppen og Stortingets organer.

Gruppen og dens medlemmer tar sitt parlamentariske standpunkt i disse som i andre saker på vanlig måte ved forslag og vedtak i gruppen og Stortinget.»

Dermed var det fastslått at gruppen ønsket at Norge fortsatt skulle være med i NATO. Dette skapte større ro og klarhet både innad og utad.

Den 16. april ga utenriksministeren en ny redegjørelse i Stortinget. Han pekte på at sovjetlederne flere ganger hadde framhevet at de russiske styrker var utstyrt med interkontinentale raketter med kjernefysiske sprengladninger. NATO's råd hadde allerede i 1954 bestemt at atomvåpen også skulle inngå i fellesforsvaret av Vest-Europa. På regjeringssjefmøtet i desember stilte den amerikanske regjering i utsikt at den kunne forsyne andre medlemsland med visse typer rakettvåpen. Atomladninger til disse våpen kunne plaseres slik at det var mulig å ta dem i bruk i krigstilfelle. Men amerikanerne skulle fortsatt ha den juridiske og fysiske råderett over disse ladningene. Bare i krigstilfelle kunne øverstkommanderende for NATO-styrkene i Europa overlate ladningene til de styrker av forskjellig nasjonalitet som sto under overkommandoens ledelse. Utenriksministeren framhevet ellers at det i første rekke var taktiske raketter, altså våpen for de såkalte «skjoldstyrker», som det var på tale å utstyre de tyske styrkene med.

Den 21. oktober ga utenriksminister Lange igjen en redegjørelse for Stortinget. Han gjennomgikk begivenhetene i Midt-Østen, Algerispørsmålet, utviklingen i Frankrike, Kypros-spørsmålet, sjøgrensen ved Island, nedrustningsproblemene og konflikten i Formosastredet. Utenriksministeren ga Stortinget opplysninger om Regjeringens syn på disse problemene og om hva som var foretatt for å fremme det norske synet i FN.

Han sa til slutt at det er en gledelig utvikling at FN's og NATO's maskineri nå i større utstrekning enn før blir tatt i bruk for meglingsformål. De små lands innflytelse er blitt større. Frykten for at arbeidet i FN ville bli sinket som følge av det store antall nye medlemmer, hadde vist seg å være ugrunnet. FN hadde i de senere år kunnet handle tilstrekkelig raskt i situasjoner hvor tidsfaktoren var av avgjørende betydning.

Langes tale fikk alminnelig tilslutning i Stortinget og det ble uttalt mange lovord både om utenriksministerens og vår FN-representasjons innsats i den senere tid.

Forslaget om ny skolelov.

En av de sakene som vakte størst diskusjon i Norge i 1958 var Regjeringens forslag om ny lov for folkeskolene. Det har tidligere vært to slike lover — en for folkeskolene i byene og en for folkeskolene på landsbygda. Den nye loven omfatter alle folkeskoler, og den tar først og fremst sikte på å legge grunnlaget til rette for at landsfolkeskolen skal komme på høyde med skolene i byene. Den åpner videre adgang for kommunene til å utvide den obligatoriske skolegang fra 7 til 9 år.

Etterat Regjeringen la fram dette lovforslaget i begynnelsen av året, konsentrerte oppmerksomheten seg om et spesielt spørsmål, nemlig kristendomsundervisningens stilling. I de to gamle lovene er det en bestemmelse om at kristendomsundervisningen skal bygge på den evangelisk-lutherske trosbekjennelse. Denne bestemmelse var ikke tatt med i den nye loven. Departementet mente nemlig at alle bestemmelser om undervisningen i de forskjellige fag, også religion, hadde sin rette plass i normalplanen for skolen, ikke i loven. Kristendomsundervisningen var etter departementets oppfatning likevel sikret ved grunnlovens § 2, som forplikter staten til å oppdra barna i den evangelisk-lutherske religion.

Trass i beroligende forsikringer fra statsråd Bergersen om at det ikke var meningen å svekke kristendomsundervisningen, fortsatte protestene fra kirkelig hold å strømme inn. Flertallet av Arbeiderpartiets medlemmer i kirke- og undervisningskomitéen fant det under disse omstendigheter riktig å ta inn i den nye loven den bestemmelsen som nå står i den gamle landsfolkeskolelovens § 9. Den fastslår at kristendomsopplæringen skal bygge på den evangelisk-lutherske trosbekjennelse. Motiveringen for å gå med på dette var at en ville få slutt på den offentlige debatten om et sidespørsmål, som etter komitémedlemmenes mening hadde liten praktisk betydning. Diskusjonen i pressen om forslaget til ny skolelov fortsatte likevel, men dreide seg nå mer om vesentlige sider ved forslaget. Kirke- og undervisningskomitéen bebudet i desember at den ville avgi innstilling i begynnelsen av 1959.

Ny tre-årig jordbruksavtale.

Mellom staten og Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble det 2. juni inngått en ny jordbruksavtale som skulle gjelde fram til 30. juni 1961. Denne avtalen skiller seg på flere punkter fra de jordbruksavtalene en har hatt før. For det første gjelder den for *tre år* akkurat som tariffavtalene. Prisbestemmelsene stiller jordbruket friere enn før. Men den inneholder heller ingen avsetningsgarantier bortsett fra korn hvor staten har kjøpeplikt fra før. Det er fastsatt maksimalpriser for melk og melkeprodukter. Ellers bygger avtalen på fastlagte

gjennomsnittspriser for de enkelte produktene for hele året. Disse prisene kan varieres etter sesongen og få indirekte virkning på markedstilførselen og produksjonen.

Gjennom föravgiftsfondet er det stilt bestemte midler til rådighet for markedsregulering av husdyrprodukter og over statsbudsjettet stilt midler til rådighet for prisreguleringer. Dette medfører ikke høyere bevilgninger enn før, men en omplasing av midlene. Dessuten inneholder avtalen reguleringsbestemmelser og et tilsagn om at det under et eventuelt frihandelsområde skal søkes opprettholdt et visst prisnivå for norske jordbruksvarer.

For forbrukerne innebar avtalen et tillegg i melkeprisen på 9 øre. Osteprisen steg med 50 øre til produsent og 55 øre for forbrukerne. Smørproduktene ville få kr. 7,50 pr. kg.

For grønnsaker, bær og frukt er det bestemmelser om forpliktende gjennomsnittspriser. Kornprisen er uforandret.

For kjøtt og fleisk vil gjennomsnittsprisene for hele året ligge 20—25 øre høyere enn tidligere med sesongmessige svingninger. Eggprisen er endel lavere enn før og for poteter og grønnsaker litt lavere enn de siste årene. Myndighetene har adgang til å frigi importen hvis prisen på kjøtt og fleisk kommer 10 prosent eller for egg 15 prosent over de avtalte gjennomsnittsprisene.

Prisene trådte i kraft 1. september 1958.

Sosiale framstøt.

Ikke minst på det sosiale området ble det behandlet flere viktige saker i 1958. *Innstillingen om 45-timersuken* kom opp i Odelstinget 6. november. (Innstilling O. I. Ot. prp. nr. 17.) Noen særlig stor spenning knyttet seg ikke til behandlingen av denne saken etterat partene i tariffoppgjøret våren 1958 var blitt enige om å gjennomføre 45-timersuken fra 1. mars 1959. Men det er vel ikke sikkert det hadde gått så glatt med denne saken hvis ikke Regjeringen hadde fremmet sin proposisjon i januar 1958 — altså før forhandlingene mellom LO og NAF kom i gang.

I formen er nå 45-timersuken lovfestet ved en endring i Arbeidervernloven. Forkortelsen av arbeidstiden skal etter den nye lovbestemmelsen gjennomføres i to etapper med 1 ½ time fra 1. mars 1959 og 1 ½ time fra 1. mars 1960. I prinsippbestemmelsen står det: «en arbeiders alminnelige arbeidstid må ikke være over 9 timer i døgnet, og ikke over 45 timer i uken.» Det er adgang til å praktisere bestemmelsen ved å avtale 5 dagers arbeidsuke eller ved avtale om at annenhver lørdag skal være fridag.

På et par relativt uvesentlige punkter gikk flertallet av Arbeiderpartiets representanter mot proposisjonen. Det ene spørsmål gjaldt

en bestemmelse om adgang til å avtale forskjellige skiftplaner for helkontinuerlig skift, slik at arbeidstiden i en periode kan være lengre enn 42. timer i gjennomsnitt, hvis den innenfor andre skiftperioder er tilsvarende kortere. Dette forslag tok i første rekke sikte på å bli brukt i ferietiden.

Det andre forslaget fra departementet som ble forkastet, lød slik: «Fagforening som har innstillingsrett etter lov om arbeidstviser av 5. mai 1927, § 11, pkt. 1, kan slutte tariffavtaler om ordning av den alminnelige arbeidstid uten hinder av de grenser for arbeidstidens lengde som er fastsatt i denne paragraf, punktene 1—4. Med godkjenning av departementet kan arbeidsgiver ved bedrift som omfattes av tariffavtale som nevnt, gjøre gjeldende avtalens bestemmelser om arbeidstiden for arbeidere som ikke omfattes av avtalen.»

I midten av november la Sosialkomitéen fram en innstilling til *lov om yrkesskadetrygd* (Ot. prp. nr. 35. — Innstilling O nr. XIII.) Den nye loven innebærer en samordning og utvidelse av de ulykkestrygdene som vi hittil har hatt. Under den nye trygden kommer foruten industriarbeidere, sjømenn og fiskere — de er trygdet fra før — også en kvart million funksjonærer, 150 000 formenn og nær en halv million skoleungdom. Gårdbrukere, håndverkere og andre selvstendige yrkesutøvere har adgang til å tegne frivillig trygd. En regner med at den nye trygden omfatter i alt 1,5 million mennesker, om lag dobbelt så mange som før.

De ytelser trygden gir er lege- og sykehusbehandling og alt som ellers kommer inn under skadekur, attføring til arbeidslivet og eventuelt uførepensjon, enkepensjon eller barnpensjon.

Den 20. november behandlet Odelstinget Sosialkomitéens innstilling om *lov om vanføre* (Innstilling O nr. 161 — Ot. prp. nr. 42). Den gamle vanføreløven ble vedtatt i 1936. Den er altså ikke særlig gammel, men tilfredsstillende likevel ikke kravene som stilles i dag. Synet på de vanføre er i noen grad endret. Den nye loven tar sikte på å gjøre det så lett som mulig for en vanfør å tilpasse seg det samfunn han skal leve i. Den gamle var mer et direktiv til de myndigheter som hadde med de vanføre å gjøre, mens den nye loven har klare bestemmelser om de krav de vanføre har. Blant annet plikter den lege som behandler en vanfør å gi opplysninger til vedkommende om de rettigheter han har og bistå ved søknad om hjelp. På samme måte skal lærer veilede vanfør elev som han underviser.

Den nye lov legger ellers forholdene til rette for at de vanføre skal få den best mulige utdannelse for å eliminere det handicap de har. Staten skal bære 4/10 av utgiftene, mens kommunen skal dekke resten.

Et annet sosialt framstøt som også bør nevnes, er forslaget fra statsråd Aase Bjerkholt om å øke *statsstøtten til husmorvikarer* og hjemme-sykepleien med 700 000 kroner.

Av andre viktige saker som ble behandlet i løpet av 1958, kan nevnes:

St. prp. nr. 30 fra Finansdepartementet om at *A/S Borregaard* skulle bli *fritatt for 18 mill. kroner i skatt* til staten i samband med «hjemkjøp av de bestemmende aksjene i De-No-Fa og Lilleborg fabrikker». Under behandlingen av saken i finanskomitéen delte Arbeiderpartiets fraksjon seg, slik at bare 4 av 7 medlemmer gikk inn for proposisjonen. De øvrige 9 medlemmene (6 borgerlige og 3 A) innstilte på forkastelse. Ved voteringen ble forslaget om skattefritak for Borregaard forkastet med 80 mot 57 stemmer. Av Arbeiderpartiets gruppe var 36 mot og 38 for skattefritakelse.

Administrasjonskomitéen i Stortinget avga innstilling om *ny lønnsavtale for statens tjenestemenn* 21. april (St. prp. nr. 73 — Innst. S. nr. 112) og to dager senere vedtok Stortinget innstillingen enstemmig. Utgiftene ved de foretatte lønnsendringer beløp seg til 76 mill. kroner.

I begynnelsen av mai drøftet Stortinget meldingen fra Industri-departementet (St. meld. nr. 36, Innst. S. nr. 114) om annet byggetrinn for utvidelse av *aluminiumsfabrikken i Ardal*. Annet byggetrinn tar sikte på å øke produksjonen med 32 000 tonn, slik at den i alt kommer opp i 100 000 tonn pr. år. De borgerlige partier foreslo at staten skulle beregne en rente på statens lån til 2. byggetrinn, men dette ville etter Regjeringens mening komme i strid med den avtalen som Stortinget hadde sluttet seg til i 1952. Ved voteringen ble opposisjonens forslag forkastet med 75 mot 61 stemmer.

I oktober behandlet Stortinget en innstilling fra Kirke- og undervisningskomitéen om *ny læreboknormal* (St. meld. nr. 50 — Innst. S. nr. 193). Mot 31 stemmer (29 H + 2 Kr.F.) ble det vedtatt at framlegget fra Språknemnda skulle legges til grunn for en ny læreboknormal, med de endringer Språknemnda og departementet ville foreta etter Stortingets behandling av saken.

I et flere timer langt ordskifte behandlet Stortinget 10. desember fiskerikomitéens innstilling om *notfiske i Lofoten* (St. meld. nr. 99 — Innst. S. nr. 272). Regjeringen hadde i meldingen opplyst at den ikke ville forby notfiske i 1959, men fiskeriminister Lysø hadde ikke vært med på å behandle saken i Regjeringen. Under debatten om innstillingen i Stortinget gikk statsråden inn for å forby notfiske i 2 år. Trass i at et flertall i fiskerikomitéen hadde samme standpunkt som Regjeringens flertall, stemte likevel 86 representanter for statsrådets og komitémindretallets syn, og bare 53 stemte for flertallets innstilling. Alle grupper sto delt under voteringen.

Andre saker:

Ot. prp. fra Justisdepartementet om *lov om fengselsvesenet* (Ot. prp. nr. 25, innst. O XV. Behandlet 4. desember.

Ot. prp. fra Kommunaldepartementet om *lov om endringer i lov om arbeidervern* av 7. desember 1956 (Ot. prp. nr. 17, innst. O I). Behandlet 9. november.

Melding fra Landbruksdepartementet om *den høgere jordbruksopp-læringa*. (St. meld. nr. 62, innst. S. nr. 292.) Ikke behandlet.

Melding fra Samferdselsdepartementet om *samordning av transport-midlene* (St. meld. nr. 58, innst. S. nr. 249). Ikke behandlet.

Ot. prp. fra Industridepartementet om *endring av lov av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer* (Ot. prp. nr. 39, innst. S. nr. 212). Ikke behandlet.

Kvinnesekretariatet

har i 1958 hatt følgende sammensetning: Rakel Seweriin, formann, Aase Bjerkholt, nestformann, Gerd Hagen Schei, sekretær, Eva Friis Christensen, Vally Børnich, Randi Fossum, Oddbjørg Olsen og Sigrid Hansen.

Varamenn: Else Karlsen, Anna Nilsen, Thora Johansen, Ingrid Paulsen og Lola Melby.

Sentralstyrets representant: Martin Tranmæl, varamann Olav Nordskog.

Fra Landsorganisasjonens Kvinnenemnd har møtt Ragna Karlsen, varamann Hilda Andersson.

Fra Kvinnesekretariatet møter i LO's Kvinnenemnd Rakel Seweriin, varamann Gerd Hagen Schei.

Kvinnesekretariatets representant i partiets sentralstyre: Rakel Seweriin, varamann Aase Bjerkholt.

Kvinnesekretariatets representant i partiets agitasjonsutvalg: Gerd Hagen Schei, varamann Rakel Seweriin.

Kvinnesekretariatet har i 1958 holdt 19 møter.

Kvinnesekretariatets kontor:

Rakel Seweriin har arbeidet ved Kvinnesekretariatets kontor i den tid Stortinget ikke var samlet. Sekretær for kvinnebevegelsen har vært Gerd Hagen Schei. Elsa Rastad har vært redaktør for «Kvinnen». Ved «Kvinnen»s ekspedisjon arbeider to kontordamer. Rutner Rønne-stad har hatt ansvaret for «Kvinnen»s forretningsmessige ledelse.

Tillitskvinnekonferanse,

ble holdt i Bygningsarbeidernes Hus, Oslo 26. og 27. januar 1958. Det deltok representanter fra samtlig fylkes/kretskvinneutvalg unntatt Buskerud, Hedmark og Namdal kvinneutvalg, i alt 25 representanter. Dessuten deltok Kvinnesekretariatets medlemmer og varamenn og som gjester møtte Arbeiderpartiets kvinnelige stortingsrepresentant Thina Thorleifsen og representanter fra LO's kvinnenemnd, AUF og AOF.

Konferansen drøftet «Erfaringer fra stortingsvalget og agitasjonsarbeidet framover» etter innledning ved Haakon Lie. «Våre oppgaver i kommunene» innledning ved Arvid Dyrendahl, «Hvordan kan kvinnene trygge sin alderdom» etter innledning ved sosialminister Gudmund Harlem. Arkitekt Liv Schjødt innledet om «Vaskeplass i hjemmene» og Raket Seweriin om omleggingen av kvinnebevegelsens blad fra «Arbeiderkvinnen» til «Kvinnen».

Nye kvinneavdelinger.

Akershus:	Ytre Enebakk Arbeiderlags kvinnegruppe. Rotnes Arbeiderkvinnelag. Gjerdrum Arbeiderpartis kvinnegruppe. Tanum Kretslags kvinnegruppe.
Østfold:	Rødnes Arbeiderpartis kvinnegruppe.
Buskerud:	Lurdal Arbeiderkvinnelag. Østskogen arbeiderkvinnelag.
Telemark:	Atrå Arbeiderlags kvinnegruppe. Dalen og Mo kvinnegruppe av DNA. Sauherad Arbeiderpartis kvinnegruppe.
Aust-Agder:	Evje Arbeiderpartis kvinnelag. Porskind Arbeiderkvinnelag.
Sunnmøre:	Brattvåg Arbeiderkvinnelag.
Nord-Helgeland:	Hemnesberget Arbeiderpartis kvinnegruppe.
Søndre Salten:	Øvre Valnesfjord Arbeiderkvinnelag.
Nordre Salten:	Bogen Arbeiderlags kvinnegruppe.
Vesterålen:	Andenes kvinnelag av DNA.

Det er i alt stiftet 17 nye kvinneavdelinger i løpet av året. Kvinneavdelingene i Hallingdal har dannet Hallingdal kvinneutvalg. Ved utgangen av 1958 ble sendt materiell til 680 kvinneavdelinger.

Årsmøter og konferanser.

Følgende har møtt for Kvinnesekretariatet:

Akershus:	Sigrid Hansen, årsmøte.
Østfold:	Aase Bjerkholt, fylkeskonferanse. Aase Lionæs, årsmøte.

Hedmark:	Aase Bjerkholt, årsmøte. Gerd Hagen Schei, fylkeskonferanse.
Gudbrandsdal:	Martha Johannessen, årsmøte. Gerd Hagen Schei, kretskonferanse.
Vest-Oppland:	Gerd Hagen Schei, årsmøte.
Buskerud:	Björg Bergh, årsmøte. Aase Bjerkholt, fylkeskonferanse.
Vestfold:	Randi Fossum, årsmøte. Aase Bjerkholt, fylkeskonferanse.
Telemark:	Gerd Hagen Schei, fylkeskonferanse. Aase Lionæs, årsmøte. Gerd Hagen Schei, helgekurs.
Aust-Agder:	Gerd Hagen Schei, årsmøte. Magnhild Hagelia, sommerstevne.
Vest-Agder:	Randi Fossum, årsmøte.
Rogaland:	Rakel Seweriin, årsmøte. Aase Lionæs, fylkeskonferanse.
Hordaland:	Gerd Hagen Schei, årsmøte.
Sogn og Fjordane:	Aase Bjerkholt, årsmøte.
Sunnmøre:	Randi Fossum, årsmøte.
Romsdal:	Sigrid Hansen, årsmøte.
Nordmøre:	Vally Børnich, årsmøte.
Møre og Romsdal:	Aase Bjerkholt, fylkeskonferanse.
Sør-Trøndelag:	Björg Bergh, årsmøte. Sigrid Hansen, fylkeskonferanse. Jenny Lund, fylkeskonferanse.
Inn-Trøndelag:	Sigrid Hansen, årsmøte.
Namdal:	Gerd Hagen Schei, årsmøte.
Sør-Salten:	Margith Munkebye, årsmøte.
Nord-Troms:	Aase Bjerkholt, årsmøte.
Vest-Finnmark:	Aase Bjerkholt, Nord-norsk kvinnekongress. Gerd Hagen Schei, Nord-norsk kvinnekongress.
AUF's Landsmøte:	Aase Bjerkholt.
AOF's årsmøte:	Sigrid Hansen.
Framfylkingens Landsrådsmøte:	Randi Fossum.

Agitasjonsreiser.

Høsten 1958 ble gjennomført følgende agitasjonsreiser:

Akershus:	Liv Tomter.
Hedmark:	Gerd Hagen Schei
Gudbrandsdal:	Gerd Hagen Schei
Aust-Agder:	Magnhild Hagelia

Vest-Agder:	Sunniva Hakestad Møller
Sogn og Fjordane:	Gunvor Eker
Sunnmøre:	Martha Johannessen.
Hordaland:	Gerd Hagen Schei.
Romsdal og Nordmøre:	Guri Johannessen.

Internasjonalt samarbeid.

På møte i Den nordiske sosialdemokratiske kvinners samarbeidskomité i København 11. og 12. januar 1958, møtte for Kvinnesekretariatet Rakel Seweriin og Aase Bjerkholt.

På den Internasjonale sommerskolen som De Sosialdemokratiske kvinners internasjonale råd arrangerte i Berneustadt, Vest-Tyskland 3.—9. august 1958 deltok Mimmi Skadberg, Stavanger og Elisabeth Kolsrud, Oslo med stipendier fra Arbeiderkvinnenes Studiefond.

Komitéer.

Kvinnesekretariatets representanter i følgende komitéer:

Opplysningskomitéen for kvinner i samarbeid med Arbeidernes Opplysningsforbund: Rakel Seweriin og Gerd Hagen Schei.

Kvinnenes samarbeidskomité for fest uten alkohol: Ragna Karlsen og Kirsten Brunvoll.

Landsnemnda for husmorgymnastikk: Ingrid Sandtrø og Ragna Larsen.

Kvinnesekretariatets forbrukerutvalg: Randi Fossum, Selma Holmquist og Sigrid Hansen.

Forbrukerrådets utvalg for praktiske barneklær: Bjørg Tennmann.

Kontakt til Norsk Folkehjelps husmorferieutvalg: Gerd Hagen Schei.

Norsk Standardiseringsforbunds komité for standardisering av kjøkkenredskaper: Lillemor Erken.

Medlem av Statens ernæringsråd: Kirsten Brunvoll.

Medlem av Statens Husmorvikarnemnd: Thina Thorleifsen.

Forsikringsaktieselskapet Samvirkes Husmorforsikringsnemnd: Rakel Seweriin.

Norsk Samband for Småbarnoppfostring: Bjørg Bergh og Ingrid Haugen.

Mentalhygienisk forenings utvalg for oppretting av familierådgivningskontor: Rakel Seweriin.

Studiearbeidet.

Av Arbeidernes Opplysningsforbunds oversikt over studievirksoheten i året 1957—58 går det fram at det i kvinneavdelingene tilsammen har vært meldt om 104 studieringer i arbeid. Disse har tilsammen hatt

1089 deltakere. Videre har det vært holdt 12 helgekurser med tilsammen 243 deltakere.

Det er stor framgang fra 1956—57 da AOF registrerte 49 studieringer i kvinneavdelingene. Det har også i år vært holdt kurs og studieringer uten at disse har vært meldt til AOF.

Det har vært god søkning til AOF's kvinnekurser. Det Nord-norske kvinnekurset i Karasjok hadde 28 deltakere, og kurset «Kvinnenes praktiske samfunnsoppgaver» på Dombås hadde 29 deltakere.

Av Arbeiderkvinnenes Studiefond
er bevilget følgende stipendier:

Internasjonal sommerskole, Bergneustad, Vest-Tyskland:

Mimmi Skadberg, Rogaland	kr.	550,00	
Elisabeth Kolsrud, Oslo	»	550,00	kr. 1 100,00

«Nord-norsk kvinnekurs», Karasjok:

Olga Gundersen, Øst-Finnmark	kr.	150,00	
Ragna Nicolaysen, Vest-Finnmark	»	150,00	
Elise Eriksen, Troms	»	150,00	
Hanna Berg-Angell, Troms	»	150,00	
Hanna Moen, Øst-Finnmark	»	150,00	
Agnes Ytterstad, Nordland	»	150,00	
Eva Remlo, Nordland	»	150,00	
Helga Andersen, Troms	»	150,00	
Tuppa Aronsen, Øst-Finnmark	»	150,00	kr. 1 350,00

Kvinnekurs på Dombås:

Ivarda Mørkedal, Østfold	kr.	150,00	
Jenny Berg-Olsen, Buskerud	»	150,00	
Karla Oksum, Telemark	»	150,00	
Margot Botten, Nord-Møre	»	150,00	
Solveig Svendsen, Oslo	»	150,00	kr. 750,00

AOF's teaterkurs på Frambu:

Liv Kirsten Ottesen, Bergen	kr.	150,00	
Pauline Fossum, Buskerud	»	150,00	kr. 300,00

Tilsammen er bevilget i stipendier av Arbeiderkvinnenes Studiefond: kr. 3 500,00.

I kontingent

til Arbeiderkvinnenes Studiefond er det i 1958 innkommet kr. 5 753,00.

49	kvinneavdelinger	betaler	kr. 15,00	pr. år	
194	»	»	» 10,00	»	»
437	»	»	» 5,00	»	»

Pr. 31. desember 1958 var kr. 5000,00 plasert i statsobligasjoner og kr. 6409,00 sto til disposisjon på bankkonto.

Konkurransen om beste studiearbeid

innen partiets kvinneavdelinger i 1958, ble vunnet av Fredrikstad Arbeiderpartis kvinnelags studiegruppe i «Kjenn din kommune». Studiegruppa besto av: Ellen Svanberg, Kristine Johansen, Henny Thorsen, Randi Olsen, Margit Arnesen og Borghild Wilhelmsen.

Nordisk Ferieuke

ble arrangert av Kvinnesekretariatet på Tranberg ved Gjøvik i tiden 27. juli—2. august.

Deltakelsen:	Fra Danmark	.....	21	deltakere
	» Finland:	.....	27	»
	» Norge	.....	29	»
	» Sverige	.....	46	»

I alt ..... 123 deltakere

Island var innbudt, men beklaget at de ikke kunne komme.

Forelesninger:

Trygve Bull: «Grunnlaget for den moderne norske statsdannelse.»

— » — «De politiske partier i det norske samfunn».

Kjell Holler: «Norge og verden. Økonomisk samarbeid».

Haakon Lie: «Arbeiderbevegelsen i Norge».

Aase Lionæs: «Hva gjør FN for freden?»

Sol Seim: «Kvinnens yrkesvalg og utdanning».

Det ble arrangert tur til Lillehammer med olsokfeiring på Maihaugen, tur til Fagernes og Etnedal og rundtur i Gjøvik. Regnskapet for Nordisk Ferieuke viste en sluttsum på kr. 21 180,00.

«Kvinnen» — «Arbeiderkvinnen».

I 1958 har Kvinnesekretariatet utgitt «Kvinnen», redigert av Elsa Rastad, som en forsøksordning i henhold til vedtak på landskvinnekonferansen i 1957.

Regnskapet for «Kvinnen» for de tre første kvartaler av 1958 viste at trykningsomkostningene ble uforholdsmessig store, og at partiet vanskelig kunne fortsette utgivelsen av «Kvinnen» på dette grunnlag.

Etter initiativ fra Sentralstyret ble det oppnevnt et utvalg som skulle søke å få endel lokale partiaviser til å støtte økonomisk og hjelpe til med å øke utbredelsen av «Kvinnen». Utvalgets arbeid førte ikke fram til det ønskede resultat. Kvinnesekretariatet gjorde 21. november 1958 følgende vedtak:

1. «Erfaringene fra et års prøvedrift med «Kvinnen» som utadvendt blad synes å vise at det er meget stor tilfredshet med bladets innhold og utstyr. Det solgte opplag er praktisk talt fordoblet. Under disse forhold vil det være meget beklagelig å måtte stoppe bladet. Det må i tilfelle skje ut fra en ren økonomisk vurdering.
Kvinnesekretariatet vil be Sentralstyret undersøke alle muligheter for å finansiere fortsatt utgivelse av «Kvinnen».
2. Hvis det ikke er mulig å skaffe det nødvendige økonomiske grunnlag, er Kvinnesekretariatet på det rene med at bladet «Kvinnen» må stoppes ved utgangen av 1958.
3. I så fall må kvinnebevegelsens blad «Arbeiderkvinnen» igjen utgis som medlemsblad noenlunde i samsvar med tidligere utgaver. Dette spørsmål må utredes nærmere.»

I Kvinnesekretariatets møte 27. november forelå fra Sentralstyret melding om at det var forsøkt flere utveier for å sikre fortsatt utgivelse av «Kvinnen», men at dette ikke hadde lyktes.

På bakgrunn av dette ble gjort følgende vedtak:

1. «Kvinnesekretariatet vil anbefale at kvinnebevegelsens blad blir utgitt som medlems- og organisasjonsblad under navnet «Arbeiderkvinnen» med 10 nr. i året.
Spørsmålet om kvinnebevegelsens blad kommer opp på Landskvinnerkonferansen 1959.
For året 1959 foreslås samme pris på «Arbeiderkvinnen» som for «Kvinnen» i 1958, nemlig kr. 8,00 pr. år i abonnement. Løssalg kr. 0,75 pr. nr.»

Partiets sentralstyre godkjente Kvinnesekretariatets forslag i møte 1. desember.

Siste nr. av «Kvinnen» kom ut i desember 1958.

Organisasjonsbladet «Arbeiderkvinnen»

kom i 1957 ut med 1 nr. og i 1958 med 4 nr., redigert av Gerd Hagen Schei. Bladet ble sendt gratis til kvinneavdelingene, i pakker på 5—10—15 eksemplarer, i samsvar med den kontingent avdelingene betaler til Arbeiderkvinnenes Studiefond.

Dette organisasjonsbladet ble stoppet ved utgangen av 1958.

Appel til FN om stans i prøvene med kjernefysiske våpen.

På et fellesmøte med representanter for DNA's Kvinnesekretariat, Arbeidernes Ungdomsfylking og Landsorganisasjonens Kvinnenemnd 22. mai 1958 ble gjort vedtak om en felles aksjon for innsamling av underskrifter på en appell til FN's generalsekretær Dag Hammarskjöld om stans i prøvene med kjernefysiske våpen.

I Kvinnesekretariatets møte 23. mai ble følgende appell vedtatt:

«Folkene i alle land lengter etter avspenning og trygghet. I det 20. århundre har allerede to verdenskriger ført med seg fryktelige lidelser og ødeleggelser.

En ny storkrig med kjernefysiske våpen vil bety en katastrofe for menneskeheten.

Prøveeksplosjonene med atomvåpen må opphøre i alle land. Antallet av land som har herredømmet over kjernefysiske våpen må ikke utvides.

Vi slutter helt og fullt opp om arbeidet for nedrustning under internasjonal kontroll. Realistiske nedrustningsforhandlinger må komme i gang igjen. Bare en slik kontrollert nedrustning kan skape trygghe og fred.»

Appellen ble sendt ut gjennom landets arbeideraviser og til en rekke organisasjoner.

Innen 2. juni hadde 44 802 nordmenn underskrevet appellen. Etter den tid kom det inn ytterligere 4618 underskrifter, slik at appellen i alt samlet 49 420 personlige underskrifter. Dessuten sluttet en rekke landsomfattende organisasjoner seg til.

Vi nevner:

Landsorganisasjonens Kvinnenemnd,
Norske Kvinners Nasjonalråd,
Arbeidernes Ungdomsfylking,
Norges Godtemplar Ungdomsforbund,
Det norske Arbeiderpartis Kvinnesekretariat,
Norges Husmorforbund,
Norsk Folkehjelp,
Norges Kooperative Kvinneforbund,
Norsk Kvinneforbund,
Norsk Murerforbund,
Norsk Treindustriarbeiderforbund.

Videre ga arbeiderorganisasjoner ute i distriktene med samlet medlemstall på 12 640 sin tilslutning til appellen. Ved en høytidelighet på Grand Hotel, Oslo, 2. juni 1958 ble appellen med underskriftene overrakt FN's generalsekretær Dag Hammarskjöld. Til stede ved overrekkelsen var foruten Rakel Seweriin, DNA's Kvinnesekretariat som overrakte appellen, Julla Sæthern og Frieda Dalen, Norske Kvinners Nasjonalråd,

Karen Sohlie fra LO's Kvinnenemnd, Bjartmar Gjerde fra Arbeidernes Ungdomsfylking og Tore Søråa fra Norges Godtemplar Ungdomsforbund.

Generalsekretær Dag Hammarskjöld takket for henvendelsen, og sa han forsto at den var uttrykk for en bred og spontan tilslutning til FN's arbeid for nedrustning.

Henvendelser til myndighetene.

Til Regjeringen er sendt uttalelse hvor Kvinnesekretariatet hilser med glede justisministerens uttalelser om å påskynde arbeidet med straffelovrådets innstilling til lov om adgangen til å avbryte svangerskap. Kvinnesekretariatet viste til mange tidligere henvendelser om saken, og ber om at det snarest blir fremmet proposisjon som er i samsvar med straffelovrådets innstilling.

En lang rekke kvinneavdelinger over hele landet har vedtatt liknende uttalelser som er oversendt Justisdepartementet.

Til Kirke- og undervisningsdepartementet og til Stortingets skolekomité er sendt uttalelser om at forslaget om ny skoleordning med 9-årig obligatorisk enhetsskole hilses med glede, samtidig som det er bedt om fortgang med behandlingen av saken.

Uttalelsen har fått tilslutning fra mange kvinneavdelinger.

Til Regjeringen er fra den Nord-norske kvinnekonferanse oversendt uttalelse angående fortsatt arbeid for avspenning og mellomfolkelig forståelse.

Til Regjeringen er fra samme konferanse sendt en takk for hurtig og effektiv reaksjon på arbeidsløsheten 1958 — nemlig ved bevilgning av 100 mill. kroner til å møte eventuelle nye vansker.

Til Finansdepartementet er etter initiativ fra Kristiansund Kvinneutvalg henstilt at skattelovens § 38 endres slik at enslige forsørgere får beholde det ekstra skattefrie fradrag inntil barnet fyller 18 år.

Til Sosialdepartementet er fra den Nord-norske kvinnekonferansen oversendt anmodning om at syketrygdlovens § 31, pkt. 13 endres slik at det blir gitt diétpenger under reise til spesialist.

Til Sosialdepartementet er oversendt fra Sunnmøre Kvinneutvalg henstilling om å påskynde utbyggingen av trygdeordningene til folke-trygd.

Til Familie- og forbrukerdepartementet er oversendt fra Vinger Arbeiderkvinnelag henstilling om utvidelse av husmorferieordningen til å omfatte reisepenger til husmødre som selv ordner sitt ferieopphold.

Til Familie- og forbrukerdepartementet er fra Aust-Agder Kvinneutvalg oversendt en uttalelse om at Forbrukerrådets opplysningsvirksomhet basert på vitenskapelige undersøkelser må sikres, eventuelt med nye lover, om nødvendig.

Til Forbrukerrådet er fra Byåsen Arbeiderkvinnelag oversendt en henstilling om mer hensiktsmessig form på emballasjen for vaskepulver.

Arbeidernes Ungdomsfylking

Innledning.

Det var naturlig nok landsmøtet og behandlingen av landsmøtesakene som kom til å sette sitt preg på AUF's virksomhet i første halvdel av 1958. Landsmøtet var preget av intense debatter, både av organisasjonsmessig og politisk art. Visse motsetninger i synet på aktuelle politiske og organisasjonsmessige spørsmål kom til uttrykk under valgene, der det ble fremmet to forslag på formann. Bjartmar Gjerde, Sosialistisk Bondeungdomslag, Oslo, ble valt med 200 stemmer, mens hans motkandidat, Rolf Hellem, Narvik A.u.l., fikk 32 stemmer. Både behandlingen av arbeidsprogrammet for vedkommende treårsperiode og forslagene til politiske uttalelser, viste imidlertid at Arbeidernes Ungdomsfylking står samlet bak hovedretningslinjene for den politikk AUF skal følge.

Store økonomiske vanskeligheter har virket sterkt hemmende på arbeidet i hele 1958, og sentralt har arbeidet vært konsentrert om å bygge ut et mer solid økonomisk grunnlag for AUF's virksomhet.

Landsmøtet vedtok at Fritt Slag skal legges ned om det ikke lykkes å redusere Fylkingens utgifter til avisdriften til ca. kr. 30 000.00 årlig. Hele tida etter landsmøtet har Fylkingen ført forhandlinger med fagbevegelsen med henblikk på å oppnå en avtale om utgivelse av en ungdomsavis for arbeiderbevegelsen. Forhandlingene pågår fortsatt ved årsskiftet, og Sentralstyret har derfor funnet det riktig å fortsette utgivelsen av Fritt Slag med redusert sidetall inntil forhandlingene med LO er ført fram til et resultat.

Den største oppgaven på det organisasjonsmessige område var gjennomføringen av AUF-turnéen 1958. Turnéen, som besto av tre representanter for AUF samt Dagfin Rimestad fra AOF-teatret, besøkte 55 lagsmøter, var i kontakt med 70 lag og hadde konferanser med 15 d/styrer.

Gjennomføringen av den nye kontingentordningen og avviklingen av den gamle har tatt mye tid og kostet mye arbeid. Kontingentordningen er godt mottatt i lag og d/lag.

Noe av det mest gledelige som har skjedd i året, er konstitueringen av LO's ungdomsutvalg, der AUF har to representanter sammen med to fra LO og én fra AOF. Det samarbeid som dermed er etablert på topplanet, må nå føres videre ut til grunnorganisasjonene både i fag- og ungdomsbevegelse. Dette blir en av våre absolutt viktigste oppgaver i inneværende landsmøteperiode, og det er her mulighetene for vekst og framgang for AUF ligger.

Landsmøtet.

AUF's 28. landsmøte ble holdt i Samfundssalen i dagene 11.—13. mai 1958. Foruten landsstyrets medlemmer, møtte 239 valte utsendinger fra distriktslaga. Det møtte dessuten en rekke gjester fra inn- og utland.

Det var kommet inn 20 framlegg om en rekke organisasjonsmessige og politiske spørsmål fra lag og d/lag. Det ble bl.a. foreslått uttalelser om skoleverket, om sosialiseringsspørsmålet, om deling av Kirke- og undervisningsdepartementet og om opprettelsen av en organisasjon «Folk og Forskning» som gjennom et effektivt populariserings- og opplysningsarbeid skal gi folket bedre kjennskap til de resultater som oppnås på forskningens område. Framleggene utløste en serie gode debatter.

Sentralstyret.

Inntil landsmøtet 11.—13. mai hadde Sentralstyret denne sammensetningen: Formann: Reidar Hirsti, nestformann: Bjørn Sørensen, sekretær: Reidar Bråthen, Harry Hansen, Bjørg Nilsen, Alf Martinsen, Bernt H. Lund, Trygve Hoem. Varamenn: Herman Pedersen, Arne Ekeland, Oddbjørg Olsen, Rolf Langset. Dessuten var Øivind Hansen Framfylkingens representant og Frank Andersen DNA's. Øivind Hansen har ikke møtt i Sentralstyret, og etter omorganiseringen av Framfylkingen vil ordningen med gjensidig representasjon opphøre. I stedet foreligger det forslag om at det skal nedsettes et samarbeidsutvalg mellom Framfylkingen og AUF.

På landsmøtet ble følgende sentralstyre valt: Formann: Bjartmar Gjerde, nestformann Bjørn: Skau, sekretær: Reiulf Steen, Bjørn Engbretsen, Sonja Ludvigsen, Ole Kjærstad, Rolf Langset, Arvid Ruus. Varamenn: Sverre Gullikstad, Knut Nilsen, Lasse Aasland, Svein Aasmundstad.

Organisasjonsapparatet.

Den absolutt viktigste oppgaven på det organisasjonsmessige front-avsnittet er og blir arbeidet med å styrke grunnorganisasjonene. AUF's organisasjonsmessige stilling har vært drøftet med partiets sentralstyre og med tillitsmenn fra de fleste fagforbund. Alle kort ble lagt på bordet under disse konferansene og det ble gitt en så realistisk framstilling av situasjonen som mulig.

AUF's organisasjonsapparat er fortsatt svakt, og det gjelder for alle ledd. Særlig merkbart er det imidlertid på d/lagsplanet. Det er sentralstyrets inntrykk at bare 5—6 av våre distriktslagsstyrer utfører et effektivt arbeid. I de nærmeste åra framover må det gjøres en kraftinnsats for å styrke d/lagstillitsmennenes aktivitet.

Det er i høst foretatt en grundig sanering av vårt lagskartotek. Av de 446 lag som vi opererte med i adressekartoteket ved årets begynnelse, hadde 163 lag ikke latt høre fra seg siden 1956. Disse laga ble tilskrevet og tatt ut av kartoteket etter hvert som det løp inn meldinger om at laga hadde innstilt virksomheten. Endel av de 163 laga levde imidlertid i beste velgående, slik at vi med nystartede og rekonstruerte lag har 421 i kartoteket pr. 31. desember. 56 lag er i løpet av året tatt ut av kartoteket, mens 31 lag er reorganisert og nystartet.

29 distriktslag er i dag i virksomhet. Nord-Troms og Sør-Troms D/lag er slått sammen til ett D/lag, Troms d/lag. Som et samarbeidsorgan mellom alle distriktslaga i Hedmark fungerer Hedmark Fylkeslag av AUF.

AUF-turnéen 1958.

Turnéen startet i Oslo 17. oktober og hadde sitt første møte i Narvik 19. oktober. Den avsluttet på Magnor 12. desember. Disse deltok: *Bjartmar Gjerde* i tida 17. oktober til 25. november. *Ronald Rooth* fra 17. oktober til 12. desember. *Eva Jensen* fra 17. oktober til 6. desember. *Odmar Stanwick* fra 17. oktober til 13. november. *Dagfin Rimestad* fra 5. november til 12. desember. *Bjarne Reines* fra 25. november til 12. desember og *Reiulf Steen* fra 2. desember til 12. desember. Troppen besto av 4 personer bortsett fra dagene 5. til 13. november da det var 5 stykker. I Helgeland, Sør-Trøndelag og Nordmøre var dessuten en representant for d/styrene med på lagsmøtene.

I løpet av de 55 dagene hadde turnéen 12 distriktsstyremøter, 47 lagsmøter og 49 møter med lagsstyrene. Dette blir tilsammen 108 møter eller gjennomsnittlig 2 møter pr. dag. På en rekke steder var det arrangert fellesmøter slik at turnéen var i kontakt med 73 ungdomslag og ca. 3000 AUF-medlemmer. I tillegg kommer så at turnéens deltakere hver kveld tok det tyngste taket med pynting av lokalene og hadde en reiserute over 700 mil.

Økonomien.

AUF's økonomi er blitt forverret i løpet av 1958 på tross av de nødvendige innskrenkninger som er foretatt. Hele året har virksomheten vært hemmet av den svake økonomien, og tidvis har man hatt akutte likviditetsvanskeligheter.

Sentralstyret har konsekvent måttet avslå alle søknader om støtte fra distriktene.

Om AUF's økonomi generelt kan det sies at de bundne utgiftene har økt betydelig, mens de faste inntektene ikke har økt nevneverdig. For A-lotteriets vedkommende har inntektene til og med sunket i betydelig grad. Bevilgningene fra fagforbundene er ikke økt særlig, selv om det må sies at et par forbund har reagert meget positivt på henvendelser om økt støtte. Kontingentinntektene har sunket til sitt absolutte minimum, noe som utvilsomt skyldes overgangen til den nye kontingentordningen.

Fylkingens tillitsmenn har arbeidet med forskjellige tiltak med henblikk på å styrke økonomien på kortere og lengre sikt, uten at arbeidet ved årsskiftet har gitt konkrete resultater. Bemanningen på AUF's kontor er dessuten så svak at man ikke har hatt anledning til å arbeide så systematisk med denne oppgaven som ønskelig kunne vært.

Den dårlige økonomien er imidlertid ikke bare et sentralt problem, men også i høyeste grad et problem for d/lag og lag. Det er ønskelig at det utvises større fantasi og initiativ på dette område.

Studiearbeidet.

Det er ett særlig gledelig trekk ved studievirksomheten i 1958, og det er den meget sterke øking i antall helgekurs. Bare i løpet av høstsesongen 1958 har AOF bevilget tilskudd til ca. 40 helgekurs som har vært holdt i d/lag og lag. Utgiftene for Opplysningsforbundet ble således så store at man på et visst tidspunkt så seg nødsaget til å stoppe utbetalingene av det ordinære tilskuddet på kr. 100.00 til hvert helgekurs. Utbetalingene ble midlertidig stoppet til alle kurs, men etter forhandlinger mellom representanter for AUF og AOF, oppnådde man den samme ordning for Fylkingen som for Opplysningsforbundets egne kurs, nemlig at det ytes tilskudd etter at hvert enkelt tiltak er vurdert.

Studiearbeidet i første halvdel av 1958 ble konsentrert om forslaget til arbeidsprogram og forberedelsene til landsmøtet. I likhet med tidligere har en dessuten — ut fra erkjennelsen av den store foryngelse som har funnet sted i vår medlemsstokk — søkt å stimulere til økt bruk av AUF's «Lynkurs i organisasjonsarbeid». Det er utarbeidet en ny og enda mer elementær utgave av lynkurset med henblikk på medlemmer som aldri før har hatt kontakt med AUF, og særlig da i nye og rekonstruerte lag: «3 kvelder om AUF». Helgekursoppleggene «Våre

politiske oppgaver» og «Møteledelse og møteopplegg» har dessuten vært benyttet endel.

I det årlige nordiske lederkurset som i år ble arrangert på Leangkollen, deltok 10 fra AUF.

Det årlige fire ukers faglig/politiske ungdomskurset på Sørmarka hadde ca. 40 deltakere, og de fleste var AUF-medlemmer. AUF var ikke i stand til å gi stipend til kurset slik det tidligere har vært praktisert.

Den faglige sommerskolen ble i år avviklet på Utøya i samarbeid med AOF. Det ble påmeldt 30 deltakere, hvorav 25 ble opptatt og to meldte forfall dagen før kurset startet. Kurset hadde en meget lav gjennomsnittsalder.

IUSY's internasjonale sommerskole ble i år avviklet på Frambu med 2 deltakere fra AUF.

I forbindelse med landsmøtet ble det avviklet et kurs på Utøya som samlet 14 deltakere. Kurslederen, John O. Berg, karakteriserte kurset som vellykket.

AUF sentralt har dessuten formidlet deltakelse til en rekke kurs arrangert av Foreningen Norden, Statens ungdomsråds kurskomité, Folk og Forsvar og Nasjonalkomiteén for internasjonalt ungdoms-samarbeid.

Fritt slag.

Også i 1958 har Fritt Slag representert en meget sterk belastning på Fylkingens økonomi. Sett i relasjon til de samlede utgifter forbundet med utgivelsen av avisa, har ikke de innskrenkninger som er foretatt, betydd nevneverdig.

Landsstyret vedtok på sitt møte i mai at avisa skulle innstilles fra årsskiftet hvis det ikke lyktes å finne fram til et annet grunnlag for driften slik at AUF's utgifter til avisdriften kunne reduseres til ca. kr. 30 000.00. Like etter landsmøtet ble det satt ned en stor og representativ komité som skulle utrede spørsmålet. Komiteén kom til det resultat at det skulle tas kontakt med fagbevegelsen med henblikk på å få utgitt en avis for arbeiderbevegelsens ungdom. Det ble her pekt på flere alternativer for denne ungdomsavis, og bl. a. er muligheten av å få utgitt en avis i magasinformat blitt påpekt.

Løsningen på spørsmålet er blitt forsinket, fordi det — på tross av iherdige anstrengelser — ikke har lyktes å få LO til å ta stilling til spørsmålet. Forhandlinger pågår fortsatt ved årsskiftet, og sentralstyret har derfor funnet det riktig å fortsette utgivelsen av avisa med det reduserte format den i dag har. Dette er en meget lite tilfredsstillende ordning, idet det selvsagt er helt umulig å lage en god avis med de begrensede ressurser en har til rådighet og med det format Fritt Slag nå har.

Etter landsmøtet ble Bjarne Reines konstituert som ansvarshavende redaktør etter Bjartmar Gjerde, og Olav Nilssen ansatt som journalist.

Det faglige arbeid.

Sentralstyret har sett det som en av sine viktigste oppgaver å få til et mer omfattende faglig ungdomsarbeid. Det ungdomsutvalget som Landsorganisasjonen satte ned for endel år siden, har ikke svart til sin hensikt. Sentralstyret tok derfor opp dette spørsmålet med LO allerede i begynnelsen av 1958. Den 5. september ble det nye LO's ungdomsutvalg konstituert med Thorleif Andresen som formann. LO oppnevnte dessuten Kjell Lien og Leif Skau som sine representanter. Ivar Viken representerer AOF og Bjartmar Gjerde og Bjørn Skau AUF.

For at en alltid skal være sikret at utvalget er i aktivitet kan organisasjonene når de finner det nødvendig skifte ut sine representanter.

Følgende retningslinjer er vedtatt for LO's ungdomsutvalg:

1. Utvalget skal være det sentrale samarbeidsorgan mellom AUF og AOF i ungdomsarbeid i norsk fagbevegelse.
2. Utvalget skal arbeide for å skape større aktivitet i forbundenes ungdomsarbeid og være et rådgivende organ i ungdomsspørsmål.
3. Utvalget skal legge til rette tiltak som kurs, agitasjonskampanjer o. l. i distriktene.
4. Utvalget skal ved samarbeid med AUF påvirke det lokale arbeiderungdomslaget til større aktivitet i det faglige arbeid.
5. Utvalget skal sammen med LO's distriktskontorer, de lokale faglige samorganisasjonene, AOF-foreninger og arbeiderungdomslag drøfte det faglige ungdomsarbeidet på lokal basis.

En av de første sakene AUF tok opp i dette utvalget var spørsmålet om en spesiell faglig/politisk aksjon rettet mot endel industri steder. Dessverre førte ikke dette forslaget fram. Utvalget har imidlertid lagt fram forslag som tar sikte på å legge til rette et alminnelig ungdomsarbeid innenfor fagbevegelsen. Det er meningen at dette arbeidet skal ledes av LO's ungdomsutvalg i nært samarbeid med AUF og AOF. Ved årsskiftet har Landsorganisasjonen ennå ikke tatt stilling til dette forslaget, men en kan regne med at saka kan realitetsbehandles tidlig på nyåret.

Tillitsmennene i fagforbundene ble på et møte 22. oktober orientert om hvordan LO's ungdomsutvalg har tenkt å legge opp arbeidet. Det ble her også gitt en orientering om stillingen i AUF. LO's representantskap fikk en tilsvarende orientering på sitt møte like før jul. Reaksjonen var meget positiv begge steder. Så snart LO har tatt stilling til ung-

domsutvalgets forslag vil formennene i fagforbundene igjen bli innkalt til møte.

AUF's faglige utvalg har foruten endel konkrete saker også arbeidet med et forslag til retningslinjer for den faglige aktiviteten i AUF, men det er ikke mulig å fullføre dette arbeidet før en får større klarhet i hva fagbevegelsen er villig til å investere i ungdomssektoren.

Arbeidet i distriktene.

Sentralstyret hadde ved inngangen til møtesesongen inntrykk av at stillingen i endel distriktslag på Østlandet var så dårlig at det var nødvendig med en spesiell aksjon for å stive opp organisasjonsapparatet i disse distriktslaga. Aksjonen ble gjennomført i løpet av en ukes tid i november. Det ble holdt konferanser med samtlige distriktsstyrer på Østlandet, der en spesielt tok for seg kontingenteffektiviteten og stillingen i laga i distriktet. Det ble foretatt en meget verdifull kartlegging som skal legges til grunn for det videre arbeid med å styrke vår organisasjon i disse distriktslaga.

Sekretæren har vært på en ukes turné i Bergen og Hordaland distriktslag. Turnéen ble innledet med et helgekurs, mens resten av uka ble nyttet til konferanser med partisekretærene, distriktslagets forretningsutvalg og besøk i laga.

Sentralstyret har dessuten hatt kontakt med en rekke lag og distriktslag, bl. a. har Bjørn Skau kombinert endel av sine reiser for Statens Edruelighetsråd med konferanser med våre tillitsmenn.

Utøya.

Årets Utøya-sesong er utvilsomt en av de beste vi har hatt. Ca. 7000 besøkende har øya hatt i sommer, og det har vært avviklet en rekke arrangements hvorav de fleste har vært meget vellykte. Også økonomisk har årets sesong vært god. Driftsregnskapet for sesongen viser noenlunde balanse.

Folk og Forsvar.

Samarbeidet med Folk og Forsvar har også i 1959 vært godt. AUF har deltatt på en rekke kurs og konferanser som organisasjonen har stått for arrangementet av. Spesielt bør nevnes konferansen «Ungdommen og forsvaret» på Frambu 22.—23. februar. Konferansen ble holdt spesielt for AUF's medlemmer. Det møtte 52 deltakere, hvorav 49 fra AUF og de øvrige fra de 3 forsvarsgrener, HV, Forsvarets Velferdstjeneste og Forsvarsdepartementet. Det ble holdt foredrag om Norges forsvarspolitiske stilling v/forsvarsminister Nils Handal, «Forsvarsutgiftene og vår økonomiske bæreevne» v/ekspedisjonssjef Erik Himle,

«Folk og Forsvar» v/generalsekretær Gunnar Sand, «Offiserer som ungdomsledere» v/major Paul Strand, «Tillitsmannsordningen — Ombudsmannen for forsvaret og hans arbeid for de vernepliktige» v/ombudsmann Arthur Ruud. Det var den alminnelige oppfatning både blant forsvarets representanter og deltakerne fra AUF at konferansen var meget givende.

AUF har videre deltatt med representanter på følgende konferanser: «Vårt totalforsvar» — Kristiansand, Trondheim, Bergen, Stavanger. «Vårt sivilforsvar» Bodø. «Forsvaret for samfunnet» Horten.

Representanter for AUF har videre deltatt i befaringer av militære etablissementer.

Nordisk og internasjonalt samarbeid.

Også i 1958 har samarbeidet mellom de sosialdemokratiske ungdomsforbundene i Den nordiske samarbeidskomitéen vært godt. Sekretariatet for Samarbeidskomitéen er nå lagt til det finske forbundet, etter at det har ligget i AUF i forrige sentralstyreperiode. Samarbeidskomitéen har hatt møter så ofte en har funnet det mulig å arrangere slike, da bl. a. kombinert med nordisk lederkurs, Nordisk Råd og liknende. Generalsekretæren i IUSY har vært til stede på 2 av møtene. Samarbeidskomitéen har tidligere, og også i år, arbeidet med et felles nordisk initiativ for hjelp til teknisk tilbakeliggende land. I samsvar med den uttalelsen som ble vedtatt om dette spørsmålet på AUF's landsmøte i mai 1958, ble saken fremmet for Nordisk Råd i Oslo høsten 1958. Forslaget fikk en god mottakelse, og er for tiden under studium av Nordisk Råd.

Politiske saker.

Den politiske virksomheten i første halvdel av 1958 konsentrerte seg om utformningen av et politisk arbeidsprogram for kommende treårsperiode. En ganske sterk politisk aktivitet i lag og distriktslag ble utløst i forbindelse med behandlingen av arbeidsprogrammet, og det lyktes å skape fornyet interesse for våre politiske oppgaver både på det nasjonale og internasjonale område.

I tillegg til dette har Ungdomspolitisk utvalg og Sentralstyret fulgt opp behandlingen av en rekke saker som tidligere har vært reist, og dessuten reist nye saker av betydning for AUF.

Aksjon for Ot. prop. 30, Forslaget til ny skolelov.

Dette er utvilsomt den viktigste saken Fylkingens Sentralstyre har hatt til behandling etter landsmøtet. Etter forslag fra ungdomspolitisk utvalg la Sentralstyret opp til en aksjon som fulgte noenlunde disse retningslinjer:

1. Kampanje i Fritt Slag, som praktisk talt i hvert eneste nummer i hele høst har brakt stoff som har støttet opp under forslaget til ny skolelov.
2. Uttalelse til Kirke- og undervisningskomitéen i Stortinget der AUF's syn på forslaget blir presisert og der protestene fra geistlige hold og skolehold blir tilbakevist.
3. Støtteuttalelse til Arbeiderpartiets Stortingsgruppe.
4. D/lag og lag oppfordres til å behandle forslaget og å vedta uttalelser.
5. Flere møter med representanter for Kirke- og undervisningskomitéen, departement, partiet og Kvinnesekretariatet har vært holdt.

Sosiale og kulturelle problemer i de nye industristedene.

Sentralstyret har rettet henvendelse til partiet og LO om de problemer av sosial og kulturell art som reiser seg på de nye industristedene. Et resultat av henvendelsen var at samarbeidsutvalget mellom DNA og LO satte ned et utvalg til å behandle spørsmålet. Bjartmar Gjerde representerer AUF i utvalget.

Offentlig støtte til ungdomsorganisasjonene.

Etter at AUF gjennom en årrekke har presset på for å utvirke et lovvedtak som kan åpne adgangen til offentlig støtte til ungdomsorganisasjonene, også de politiske, er det endelig satt ned et offentlig utvalg til å utrede spørsmålet om utvidet støtte til ungdomsorganisasjonenes virksomhet. Utvalget har gjort et meget godt arbeid, og den endelige innstillingen vil foreligge like over årsskiftet. Reidar Hirsti har vært medlem av komitéen. Komitéens forslag kommer sannsynligvis til å omfatte støtte til instruktører i ungdomsorganisasjonene, støtte til studiearbeid og økt støtte til samfunnshus. Innstillingen vil sannsynligvis bli enstemmig, og går inn for likestilling mellom de politiske og upolitiske ungdomsorganisasjonene.

Framfylkingen

Framfylkingens nye organisasjonsform er i den siste årsperiode gjennomført. Sentralt er virksomheten stabilisert og utvidet. Bedre økonomi har åpnet nye muligheter og økt kontakten med laga. Store arrangement i perioden er heldig gjennomført. Mange av våre lag driver et godt og stabilt arbeid.

På mange større steder og byer hvor forholdene ligger godt til rette, har det ikke lyktes å få fram de lederkrefter en i første rekke trenger til Framlagsarbeidet. Det er fra kontorets side lagt visse krav på de organisasjoner som har ønsket å ta opp Framlagsarbeidet. Der det er startet nye lag har en sørget for at laga har fått gunstige arbeidsforhold.

Framfylkingens Venner er dannet og praktisk talt alle fagforbund er tilmeldt organisasjonen. Dette vil gi Framfylkingen en økonomi som gjør det mulig for oss å satse på skoling av våre ledere og skaffe til veie bedre instruksjonsmateriell.

Samarbeidet innen barne- og ungdomssektoren er ytterligere styrket og mange gode resultater er oppnådd. Framfylkingen har høstet mye nytte av dette samarbeid, men har også tilført fellesskapet mange nyttige impulser — i særdeleshet i oppleggene av lederopplæringa.

Sentralstyret.

Landsrådsmøtet i november 1956 valte følgende representanter til Sentralstyret: Rolf Hansen, Finn Norman, Stener Syversen, Egil Wennemo, Turid Normann med Asbjørn Pettersen og Knut Hylbakk som varamenn.

Hovedorganisasjonens representanter som har møtt i Sentralstyret: Werna Gerhardsen, Odd Kjus, Dagfin Rimestad, Paul Engstad, Hans Sundrønning, Bjørn Fougli, Reidar Hirsti, Bjørg Nilsen, Inger Halvorsen og Sverre Frogner.

Ifølge de nye lover som ble vedtatt på landsrådsmøtet 11. november 1956 skal Framfylkingens Venner velge 4 representanter til Sentralstyret. Framfylkingens Venner ble konstituert 6. januar 1958 og perioden for representantene har derfor vært forlenget til landsrådsmøtet 1958.

Sentralstyret har holdt 16 ordinære møter. Arbeidsutvalget har bestått av Werna Gerhardsen, Rolf Hansen og Øivind Hansen.

Framfylkingens Venner.

Organisasjonen Framfylkingens Venner er konstituert i perioden. Samarbeidskomitéen mellom partiet og fagbevegelsen tok sammen med Framfylkingens sentralstyre initiativet til dannelsen av organisasjonen. Konstituerende møte ble holdt høsten 1957 under ledelse av partiets formann, Einar Gerhardsen. Møtet vedtok formålsparagraf og lover som seinere er godkjent av partiets sentralstyre og landsorganisasjonens sekretariat.

I styret for organisasjonen har vært: Formann: Olav Bruvik, sekretær: Bjarne Dahlberg, kasserer: Rutner Rønnestad, Styremedlemmer: Werna Gerhardsen og Gudmund Harlem, varamenn: Olaf Akselsen, Wally Børnich og Rolf Aakervik.

Organisasjonen.

Det er fra kontorets side lagt vekt på utbygging av et kontaktnett, og dette har på mange steder gitt gode resultater. Det er holdt en rekke kontaktmøter og konferanser som har resultert i start av nye Framlag.

På følgende steder er virksomheten gjenopptatt eller nye lag startet: Egersund, Østre Halsen, Fredrikstad, Malvik, Lørenskog, Singsås, Berkåk, Verdal, Manglerud og Lambertseter.

Lag som har innstilt virksomheten: Røros, Gulskogen, Søndre Slagen, Hovind, Kristiansund og Grünerløkka.

Virksomheten i Framlaga.

I den utstrekning laga har bedt om besøk, har reisesekretæren og Sentralstyrets medlemmer fulgt arbeidet i laga. Tross ledermangel, lokalvansker og dårlig økonomi driver laga en kontinuerlig virksomhet. Det har lyktes oss å bli anerkjent av de lokale lag og organisasjoner der Framlaga driver en god virksomhet.

Rapportene forteller om stor utadventd virksomhet, som særlig er lagt til juletreffester for ulike organisasjoner og 1. mai-dagen hvor Framlaget på de fleste steder står for barnetilstelningen.

I 1958 har det vært avvirket 2 turnéer, 1 i Rogaland og 1 i Trøndelag. Rogalandsturnéen ble arrangert i samarbeid med arbeiderorganisasjonene i distriktet.

Turnéen i Sør-Trøndelag var lagt opp på samme måte, og følgende steder ble besøkt: Trondheim, Byåsen, Malvik, Hommelvik, Verdal, Berkåk, Alen, Singsås og Støren.

Kurser.

Det er i perioden gjort flere forsøk på å legge opp til lederkurs i fylkene, men det har skortet på tilslutning. Selv til helgekursene har det ikke vært mulig å samle nok deltakere.

Sang- og leikkursene på Frambu som Framfylkingen står som teknisk arrangør av, har hatt god tilslutning og kan sammenliknes med tidligere kurs. Framfylkingen deltok med 8 ledere i 1957 og 13 i 1958. Kursledere var Dagfin Rimestad og Tormod Kristiansen.

Statens Ungdomslederkurs hadde 2 deltakere fra Framfylkingen på Fevik-kurset i juni 1958. Nordisk Ungdomslederkurs i Finnland 24.—30. juni 1958 hadde 1 deltaker fra Framfylkingen, Solveig Bodin fra Nøtterøy

Instruksjonshelger i friluftsarbeid. Oslo Framkrets har samlet medlemmene i Oslo-laga til friluftinstruksjon i 1958. Opplegget og gjennomføringen har vist gode resultater, og deltakerne har vist stor interesse for denne kombinasjon, turer og instruksjon.

Trøndelagskurset 1958, som ble holdt på Skihytta i tida 23. februar til 1. mars, samlet 16 deltakere fra steder der en ikke hadde Framlag, men

hvor det seinere er startet lag. Kursledere var Stener Syversen og Øivind Hansen.

Lederskole i Oslo. Våren 1958 åpnet Oslo Framkrets sin lederskole med kveldsundervisning over 10 kvelder og helgeinstruksjon. Skolen holder til i AOF-foreningens lokaler og har kommunal og statlig støtte til lærerlønn og studiemateriell. Vårkurset hadde 2 klasser med til sammen 45 deltakere. Høstkurset som tok til i september har 17 deltakere, som alle gikk vårsemesteret.

Leirarrangementer.

Leir for de yngste. Kampen Framlag har gjort opplegg for og gjennomført leir for de yngste sommeren 1958. Leiren var vellykket og vil gå inn som fast arrangement i åra som kommer. På leiren var dessuten 90 svenske «Ørnar» våre gjester. Leiravgiften var kr. 60.00 for 10 dagers leir.

Fjell-leiren 1958. Oppslutningen til de 2 planlagte fjell-leire med gjestebesøk fra England og de nordiske land, ble ikke det en hadde regnet med. På grunn av liten oppslutning ble det en leir. De 41 deltakere som ble med på fjell-leiren fikk en opplevelse de seint vil glemme, turoppleggene og instruksjonen falt godt ut. Deltakerne betalte kr. 100.00 for reise og opphold.

Wien-leiren 1958. 5000 deltakere fra 13 nasjoner var samlet til den internasjonale leir i Wien. Leiren var lagt til det gamle kultursenter Hörndlwald som ligger like utenfor Wien. Leir på denne størrelse og med et overveldende antall «ledere» gir ikke det enkelte søker av kontakt og opplevelser i leirmiljø. Det tekniske opplegget av leiren var bra, men bare rundturene og det gigantiske arrangement i Stadthalle ble gjennomført etter planen. 116 Framkamerater deltok fra Norge, hver betalte kr. 375.00 for reise og opphold.

Administrasjon.

Etter avtale med Oslo Framkrets dekker kretsen lønn til en kontordame, om lag kr. 13 000.00 pr. år. Kontoret har følgende ansatte: Øivind Hansen, Tormod Kristiansen, Marit Brynhildsen og Susi Ochsenbein.

På Landsrådsmøtet den 11.—12. oktober 1958 ble det valt følgende representanter til Sentralstyret: Rolf Hansen, Ingrid Rimestad. Medlemmer: Turid Normann, Egil Wennemo, Stener Syversen. Varamenn: Randi Fossum, Bjørn Heiestad.

Framfylkingens Venner har på årsmøtet den 19. november 1958 valt følgende representanter til Framfylkingens sentralstyre:

Representanter:

Werna Gerhardsen
Willy Jacobsen
Bjørn Skau
Knut Nakken

Personlige varamenn:

Kristian Hytten
Bjarne Dahlberg
Reiulf Steen
Fritz Hannestad

Arbeidernes Opplysningsforbund

Forretningsutvalget har i beretningsåret 1957—58 bestått av følgende:

Konrad Nordahl, LO, formann,
Haakon Lie, DNA, nestformann,
Aksel Zachariassen, AOF, sekretær,
P. Mentsen, LO,
Aase Lionæs, DNA,
Hans Hegg, LO,
Egil Halvorsen, Norsk Jernbaneforbund,
Gunnar Myhre, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund,
Alf Ottesen, Norsk Kommuneforbund.

Deltakerantallet i samtlige studietiltak viser også dette året betydelig stigning, fra 27 754 i 1956—57 til 35 168. Stigningen faller utelukkende på de lokale studietiltak. Tallet på studieringer er således økt fra 1303 i 1956—57 til 1609 i 1957—58. Tallet på studieringer i partilaga var 237, i kvinnelaga 103 og i AUF-laga 90.

Kveldskoleklassene er også økt i antall, fra 81 til 101. Tallet på korte og lengere kurs har holdt seg noenlunde konstant. Tallet på korte kurs var 466 med 10 300 deltakere og på lengere kurs 82 med 2100 deltakere.

I beretningsåret er det organisert nye AOF-foreninger på følgende steder: Sunndalsøra, Mandal, Steinkjer, Glomfjord, Ardal, Kristiansand, Vennesla, Odda, Florø. I alt er det opprettet ca. 70 AOF-foreninger.

Også i dette beretningsåret er det utgitt et betydelig antall skrifter. Omsetningen ligger på ca. 80 000 kroner.

Utgivelsen av Økonomisk Informasjon har fortsatt med et nummer pr. måned.

AOF's eget meldingblad «Nytt fra AOF» er utkommet med 8 nummer.

Også filmavdelingens omsetning viser vekst. Det er i beretningsåret kjøpt inn 40 nye filmer og laget 123 kopier.

Jubileumsfondets kapital var pr. 30. juni kr. 50 443,63. I alt deltok 28 nordmenn på kurs i utlandet og de fleste fikk reisestipend av Jubileumsfondets midler.

På Manchesterskolen — det nordiske folkehøgskolekurset på Manchesteruniversitetet — deltok 11 nordmenn.

På Genève-skolen deltok 11 nordmenn. Jon Stenklev var norsk lærer på årets kurs.

Arbeidernes Avholdslandslag

Landslaget kunne i 1957 se tilbake på 25 års virksomhet. Det ble besluttet å minnes jubileet i forbindelse med landsmøtet i 1958. Landsmøtet som ble holdt på Landsorganisasjonens skole var et saklig og godt møte, som klart markerte landslagets stilling innen arbeiderbevegelsen.

Martin Tranmæl og Thina Thorleifsen går av.

Etter å ha stått som landslagets formann fra starten i 1932 trakk Tranmæl seg tilbake fra landslagets ledelse. Det samme gjorde Thina Thorleifsen som hadde vært i styret fra begynnelsen.

Det nye sentralstyre består av:

Formann: Jonas Brunvoll.
Varaformann: Sverre Frogner.
Forretningsfører: Rolf Kristiansen.
Magnus Nordanger.
Martin Martinsen.
Borghild Bøyland.
Bjarne Eilertsen.

Landsmøtesaker.

Av saker som ble behandlet på landsmøtet må nevnes: «Brei Front mot alkoholmisbruket» med innledning av sosialminister Gudmund Harlem og «Skolen og opplysningsarbeid i edruskapsspørsmål» med inspektør Olav Sundet som innleder. Etter foredraget til sosialministeren ble Forskingsinstituttet, kontaktarbeidet, alkoholistforsorgen og ettervernet inngående drøftet. Inspektør Sundets foredrag fikk også en sterk tilslutning i den etterfølgende debatt. I alle disse spørsmål ble det gjort vedtak i flukt med den sosiale og kulturelle utvikling i dag. Vedtakene er oversendt myndighetene.

Brei Front.

Den kampanje som er satt i gang av Statens Edruelighetsråd etter anmodning fra Sosialdepartementet har fått god tilslutning av våre avdelinger utover landet. Vår organisasjon ser det som sin oppgave å få kontakt med det arbeidende folk i de faglige og politiske organisasjoner. I 1958 er det gjort et grunnleggende arbeid på dette område og fra årsskiftet er vår sekretær stilt til rådighet i 2 måneder for det fortsettende arbeid i denne kampanjen.

Det faglige arbeid.

Landslagets største oppgave er fremdeles kontaktarbeidet på arbeidsplassene. Etter fagkongressen i 1957 oppnevnte LO's sekretariat en edruelighetskomité hvor landslaget er representert med 1 mann. En kan si, at dette samarbeid i 1958 har styrket edruelighetsforholdene på arbeidsplassene, men at det i årene framover vil gi seg ennå sterkere utslag. En serie tillitsmannsmøter er lagt opp av LO-komitéen i samarbeid med landslaget og med Landsorganisasjonens distriktskontorer som arrangører. Vårt faste kontaktapparat på arbeidsplassene har fungert tilfredsstillende og er nå ført inn i gode organisasjonsmessige former. Dette omfatter ca. 600 av landets større bedrifter hvor vi har om lag 900 kontakter. Tilsammen er det ved disse bedrifter beskjeftiget ca. 124 000 arbeidere som vi når fram til.

Organisasjonsvirksomheten.

Arbeidet i avdelingene har jevnt over vært bra. Frammøtet har vært godt og interessen for aktiv deltakelse i det faglige og politiske arbeid har vært stor. Våre kurser og kveldsskoler har vært fulltegnet og studiearbeidet i grunnorganisasjonene har også vist en stigning i året som gikk.

Det vil bli lagt an på å få en ennå større bredde i dette arbeid. En kan derfor ved årsskiftet si, at en har grunn til å være fornøyd med arbeidet i 1958.

Arbeiderbevegelsens Arkiv

Arkivets styre har bestått av: Henrik Hjartøy, formann, Hans Hegg, Frank Hansen og Oscar Olsen fra LO, samt Olaf Wang Johnsen, Aksel Zachariassen og Edvard Bull fra DNA

Arbeidet med ordningen og katalogiseringen av eldre og nytt tilsendt stoff har fortsatt etter de tidligere retningslinjer. Utenom den vanlige, løpende tilvekst på ca. 18 hyllemeter, fra organisasjonene og andre forbindelser, er det i år mottatt en større mengde utrykt og trykt arkiv-

materiale. Gamle protokoller m. m. er innsendt fra: Bærum Arbeiderparti (tidligere) Aker Arbeiderparti, Socialdemokratisk forening, Oslo, Trøndelag faglige Samorganisasjon og LO. Større samlinger med trykksaker (eldre og nyere) er mottatt fra: Arbeidernes Opplysningsforbund, Arbeiderbladet (27 bøker), Oslo kjemiske arbeiderforening (1,5 hyllemeter bøker og tidsskrifter) og LO (4 små kasser). Gaver er for øvrig mottatt fra: Folkets Hus, Oslo NKL's forlag, Norske samlaget, Oslo arbeidskontor, Deichmanske bibliotek, Norsk folkemuseums avd. for arbeiderminner, Magasinet for alle, Statistisk Sentralbyrå, Utenriksdepartementets bibliotek, ABF og De unge Ørnar (Sverige), De unges Idræt (Danmark), Schweizerisches Sozialarchiv, Norsk bygningsindustriarbeiderforbund og Sjokoladearbeidernes forening, Oslo.

Fra følgende personer er mottatt større gaver: Statsminister Einar Gerhardsen (96 bøker), kringkastingssjef Kaare Fostervoll (120 eldre småskrifter, beretninger m. m.), Ingrid Sandtrø (2 hyllemeter, bøker, brosjyrer m. m.) og advokat Jon Simonsen (110 eldre politiske brosjyrer). Flere av forfatterne av de historiske framstillinger, som er tatt med sist i denne beretningen, har sendt inn sine egne arbeider. Fra 38 fagforeninger er mottatt nye jubileumsskrifter.

Arkivet har på sin side sendt trykksaker fra dublettsamlinger til følgende: LO-skolen, Ringsaker folkehøgskole, Bærum faglige utvalgs bibliotek, Tiden Norsk Forlag, Statsministerens kontor (1 bok), Norsk skolemuseum og Nobelintituttets bibliotek. Til Universitetsbiblioteket i Oslo er sendt ca. 200 gamle og medtatte bøker, som tidligere har tilhørt Christiania Arbeidersamfunds Bibliotek.

Bytte- og låneforbindelsen med de øvrige nordiske arbeiderarkiv har vært opprettholdt.

Til innbinding er sendt 100 bind, og det er brukt i alt kr. 2583,00 til bokkjøp, abonnement og innbinding. Av kjøp nevner vi kjøpet av 160 nr. av «Arbeider-Foreningernes Blad» (1851—56) og en komplett årgang av «Det norske Arbeiderblad» (1854). Av de 400 nr. som kom ut av AB, mangler arkivet nå bare ca. 140 nr. Av større en samling, vesentlig sosialistisk litteratur, som AOF-foreningen i Oslo hadde kjøpt, har arkivet viderekjøpt 61 bind.

Så vel utlånsekspedisjonene som tallet på de utlånte skrifter viser en liten stigning, mens bruken av fotosamlingen ikke nådde opp mot fjorårets topp.

På forespørsel er sendt skriftlige opplysninger til en rekke organisasjoner. Det gjelder nøyaktig stiftelsesdatum, formenn, styrer og andre viktigere data i de organisasjoners historie som selv har mistet hele, eller deler av sitt arkiv fra før 1940.

To studiegrupper av medlemmer fra Norsk Kommuneforbund i Oslo er gitt en orientering om arkivet ved to kveldsbesøk.

Arkivets personale har i år bare bestått av arkivaren, med kjærkommen bistand av Arne Onnheim, som har arbeidet 2—3 timer ukentlig det meste av året, som ekstrahjelp.

Det er holdt ett styremøte, som bl. a. fattet vedtak om å ansette mer arbeidshjelp.

Arets tilvekst av historiske framstillinger vedrørende norsk arbeiderbevegelse er større enn vanlig, som følgende oversikt viser:

Norsk Centralforening for Boktrykkere gjennom 75 år. (Utarb. av Arvid G. Hansen.) S. 194—256. (Typografiske Meddelelser, nr. 21, 1957.)

Arvid G. Hansen: De hvite kull, elektrisiteten og elektrofaget, jubileumsskrift 1908—1958. [Utg. av] Norsk elektriker- og kraftstasjonsforbund. 1958. 544 s.

Sigurd Rasmussen: Fra underordnet handelsstand til moderne fagforbund, Norges handels- og kontorfunksjonærers forbund 1908—1958. 1958. 228 s.

Bjarne E. Andersen: Støperiarbeiderforbundet i 60 år. 1958. 203 s. Til Konrad Nordahl på 60-årsdagen. (Ved Egil Helle.) [Utg. av] Arbeidernes Aktietrykkeri. 1957. 32 s.

Herbert Dorfman: Labor relations in Norway. 1957. 151 s. (Utg. av Komitéen for internasjonale sosialpolitiske saker, Oslo.)

Bjarne Jullum: Folkets Hus 50 år, 1907—1957. Utg. av de Samvirkende fagforeninger i Oslo. 1957. 128 s.

Knut Langfeldt: Diskusjon om «Moskva-tesene» i norsk arbeiderbevegelse i tiden 19. juli 1920—28. mars 1921, forsøk på en politisk-ideologisk analyse. 1956. 100 bl. + bilag. (Magistergradsavhandling i manus.)

Risør Arbeiderparti [1915—1955]: En historikk. Av Kjell Røstad. 1958. 42 s.

25 års kamp for folkeedruskap: Arbeidernes Avholdslandslag 1932—1957. (Ved Thina Thorleifsen og Henry Harm.) 1958. 103 s.

Med sang mot felles mål: Norsk Arbeidersangerforbund gjennom 50 år. Av Aksel Zachariassen. 1958. 304 s.

Tiden Norsk Forlag: Jubileumskatalog 1933—1958, med et tilbakeblikk. 1958. 133 s.

Edvard Bull: Arbeidermiljø under det industrielle gjennombrudd, tre norske industristrøk. Utg. av Norsk Folkemuseum. 1953. 412 s.

Petition fra 1850: Thraneforeningens bønnskrift til kongen. [Forord av] Oddvar Bjørklund: Petisjonen. (Utg. av AOF.) 1957. 18 s.

Nordiska folkehøgskolen i Genève 1931—1956: [Av Allan Degerman.] Stockholm 1957. 158 s.

Hertil kommer de 38 mottatte jubileumsskrifter fra fagforeninger. De 3 fyldigste er:
Skotøyarbeidernes forening, Oslo, 1883 — 7. oktober — 1958, 75-årsberetning. Ved Anton Andresen. 1958. 120 s.
Oslo gullsmedarbeiderforening 75 år, 1883 — 3. februar — 1958, beretning. Utarb. av Arvid G. Hansen. 1958. 112 s.
Kristiansund jern- og metallarbeiderforening 1907—1957: Av Johs. Aspen. 1957. 111 s.

Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A.s

Sammenslutningen av Arbeiderbladet og Arbeidernes Aktietrykkeri fant sted på ekstraordinær generalforsamling 12. mars 1958.

Det nye selskap fikk navnet Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S med en aksjekapital av kr. 720 000,00 fullt innbetalt.

Medlemmer av styret ble:

Einar Gerhardsen, formann, Parelius Mentsen, nestformann, Trygve Bratteli, Odin Rønbeck, Ivar Opsahl, Olav Larssen, Anton S. Kolstad og Roar Adler.

Til varamenn ble valt: Tor Aspengren, Kaare Pehrson og Ivar Mathisen.

Til medlemmer av representantskapet:

Josef Larsson, ordfører, Olav Meisdalshagen, viseordfører, Karsten Torkildsen, Klaus Kjeldsrud, M. Heggstad, Arthur Karlsen, Gustav Strøm, Frank Andersen, W. Johnsen, Rolf Pedersen, Paul Engstad og Willy Torkildsen.

De fire siste er personalets representanter i representantskapet.

Som administrerende direktør i selskapet er ansatt Ivar Opsahl.

Som disponent i Arbeiderbladet, Roar Adler.

Som disponent i Aktietrykkeriet — Oslo, Anton S. Kolstad.

ARBEIDERLADET

Opplag.

Det trykte gjennomsnittsoplag i 1958 var 76 081 mot 79 882 i 1957. I forhold til 1957 er det en tilbakegang i nettoopplaget av abonnement og løssalg på gjennomsnittlig 3600 eksemplarer pr. dag. Abonnementsprisen ble hevet 1. januar 1958 fra kr. 84,00 til kr. 96,00 pr. år, og løssalgprisen gikk opp fra 40 øre til 50 øre pr. eksemplar.

Stoff- og annonsemengde.

Det totale sidetall var 5148 mot 5266 sider i 1957. Sidetallet fordeler seg med 3423 sider stoff og 1725 sider annonser.

En årgang av Arbeiderbladet veier 31,2 kg.

Den samlede annonsemengde i Oslo-pressen viste en tilbakegang på 2,3 prosent. Arbeiderbladets tilbakegang var 3,1 prosent.

Personalet.

Ved utgangen av 1958 var det ansatt i alt 169, som fordeler seg med 77 i redaksjonen, 76 i forretningsavdelingen og 16 i pakkeriet.

Ansvarshavende redaktør er Olav Larssen.

AKTIETRYKKERIET — OSLO

Omsetningen viser noen nedgang i 1958 i forhold til valgåret 1957.

Den tekniske utbygging pågår, og 1 stk. 64-siders offsetrotasjonspresse er på plass og tatt i bruk i 1958.

Det er ytterligere bestilt 1 stk. 2 fargers offsetpresse som vil være i drift i februar 1959.

Det er bestilt en 64-siders avisrotasjonspresse på Kongsberg Våpenfabrikk som ventes kjøpreklar på våren 1960. Samtidig med denne pressen skal det anskaffes nytt støperianlegg.

Personalet utgjør ved årsskiftet 258 personer, og det er i årets løp utbetalt kr. 4 144 000,00 i lønninger.

Arbeidernes Pressekontor

Virksomheten ved Arbeidernes Pressekontor har stort sett vært drevet etter de samme retningslinjer og i samme omfang som i 1957.

Den tekniske utbygging har fortsatt og etter å ha fått en gunstig avtale med Telegrafverket har AP nå et relativt billig, hensiktsmessig og omfangsrikt telekommunikasjonsnett. Det har gjort kontoret og avisene mer konkurransedyktige. Ved siden av det vanlige nyhetsstoff har en også kunnet formidle reportasjer og kommentarer på det politiske og faglige felt ved hjelp av fjernskriverne slik at også dette stoffet har fått aktualitetspreg selv i de mest fjerntliggende strøk. Både fra et politisk og et avismessig synspunkt har dette vært av stor betydning.

Samarbeidet med telegrambyrået Associated Press er blitt videre bygd ut og det gir daglig vår presse verdifullt eksklusivt stoff fra alle verdenshjørner. Byrået har løst en rekke spesialoppdrag både for AP og for de enkelte aviser.

I november ble det holdt et meget vellykket ukeskurs for nyhetsredaktører og redaksjonssekretærer med Olav Brunvand som kursleder. Det møtte representanter fra praktisk talt alle aviser. Kursdeltakerne var i stor utstrekning journalister fra etterkrigstiden. Flere deltok i de første årene etter krigen på kurs for nybegynnere, og denne gang som forelesere. Mange samtaler og diskusjonsinnlegg ga inntrykk av at det stort sett er en meget dyktig stab som sitter i disse sentrale stillinger.

Det er ikke skjedd vesentlige endringer i personalsammensetningen ved kontoret.

A-pressen 1958

Økonomien.

Den sterke utgiftsøkningen fortsatte også i 1958, men heldigvis har inntektene igjen steget omtrent tilsvarende. På mange måter merkes en stadig sterkere aviskonkurranse, men også i 1958 unngikk vi de følger av denne konkurransen som enkelte andre pressegrupper har vært utsatt for. Ennå er vi ikke berørt i noen alvorlig grad av «avidødene».

Opplaget.

Avisenes samlede opplag vil også i 1958 vise en mindre stigning. Stort sett kan en vel si at bevegelsen i A-pressens opplag noenlunde tilsvare bevegelsen for den norske presse som helhet. Også når det gjelder opplaget ser vi at de ledende aviser stort sett øker mest, mens de andre står stille eller ofte går tilbake. Det er i dag 18 av våre 41 aviser som er den ledende i sitt distrikt.

Teknisk utstyr.

Akershus Arbeiderpresse A/L har kjøpt en brukt 16-sidig stereotypirotasjon med fargetrykk. Den vil bli ferdig montert og tatt i bruk i 1959 for trykking av Akershus Arbeiderblad og Romerikes Blad. Disse to avisene trykkes nå på en 8-sidig Duplex flattrykksrotasjon.

Sarpsborg Arbeiderblad har hatt under montering en 32-sidig stereotypirotasjon med fargetrykk. Den vil bli tatt i bruk i første halvår av 1959 og kommer i stedet for en 8-sidig Duplex flattrykksrotasjon. På denne pressen skal trykkes Sarpsborg Arbeiderblad og Folkets Røst, Askim.

Arbeiderbladet har bestilt en 64-sidig stereotypirotasjon som lages i Kongsberg Våpenfabrikk på sveitsisk lisens. Pressen antas å ville bli levert i slutten av 1959.

Avisene er også tilført annet trykkeriutstyr, men nå som før nevnes bare de utskiftinger som er foretatt av selve avispressene.

Avisbygg.

Halden Arbeiderblad har i 1958 hatt under oppføring et større nytt avisbygg. En regner med at det vil bli ferdig i slutten av 1959.

Sarpsborg Arbeiderblad har bygd en pen ny rotasjonshall i forbindelse med installeringen av sin nye rotasjonspresse. Det samme har Akershus Arbeiderpresse A/L gjort.

Endel andre aviser som Tiden, Arendal og Rogaland Avis, Stavanger, har foretatt oppussing og forbedringer av sine lokaler.

Sammenslåing av aviser.

Sarpsborg Arbeiderblads styre og ekstraordinært årsmøte i Folkets Røst, Askim, har gjort vedtak om å innstille for avisenes ordinære årsmøter omkring mars/april 1959 at de to avisene går sammen i et felles bladselskap. Folkets Røst, som nå kommer ut 3 ganger ukentlig, vil komme ut daglig når den nye rotasjonspressen tas i bruk i 1959.

Det er også i gang drøftinger med endel andre aviser om samtrykking og sammenslåing til felles avisselskaper. Resultatet av disse drøftingene vil forhåpentlig foreligge i 1959.

Avtaler om felleskjøp.

I enda større grad enn tidligere er det i 1958 sluttet avtaler om felleskjøp av forbruksartikler til avisene våre, og som har ført til ganske vesentlige besparelser.

Skriftstøperiet.

For å kunne forsyne våre aviser med god og pen skrift startet vi for en tid tilbake vårt eget skriftstøperi i Fredrikstad. Produksjon og salg har økt hvert år. Til tross for at våre priser ligger 30 prosent under de prisene som andre norske skriftstøperier tar, og 60—70 prosent under prisene på utenlandsk skrift, gir skriftstøperiet et overskudd som godt dekker en skikkelig amortisering av anlegget.

Kurser og konferanser.

I likhet med tidligere år har det også i 1958 vært arrangert kurser og konferanser for avisenes redaksjons- og salgspersonale, foruten at vi har stått som arrangør av en nordisk A-pressekonferanse og deltatt i en internasjonal A-pressekonferanse som ble arrangert i Belgia. Vi har hatt deltakere på svenske og danske kurser, og representanter for disse to lands A-presser har deltatt på våre kurser.

Tariffavtaler.

Med Arbeiderbevegelsens Tarifforening som tariffpart er våre avtaler med Arbeiderpartiets Presseforbund for A-pressens journalister, redak-

tører og disponenter blitt fornyet. Det samme gjelder for vår avtale med Norsk Typografforbund. Lønnsnemndas kjennelse av 1. september 1958 ble gjort gjeldende for samtlige våre avtaler.

Arbeiderpressens Annonsekontor.

Arbeiderpressens Annonsekontor har også i 1958 drevet et utstrakt opplysningsarbeid overfor riksannonsører og reklamebyråer for å få disse til å forstå betydningen av annonsering i A-pressen. Kontoret er blitt bygd ut slik at det nå lager annonseutkast, tekst og layout, som avisene bruker i sitt salgsarbeid på det lokale annonsemarked.

Avisenes navn og antall, deres redaktører og disponenter pr. 31. desember 1958.

Nedenstående oppgave viser samtlige våre aviser og deres utgiversted, og navnene på avisenes redaktører og disponenter ved utgangen av 1958.

Av oppstillingen går det fram at vi ved årsskiftet har 41 aviser.

I likhet med hva som var forholdet ved utgangen av 1957 er det 28 som kommer ut alle hverdager, 1 som kommer ut 4 ganger ukentlig, 9 aviser 3 ganger ukentlig og 3 aviser 2 ganger ukentlig.

Avisens navn:	Utgiversted:	Redaktør:	Disponent
<i>Alle hverdager:</i>			
Arbeiderbladet	Oslo	Olav Larssen	Roar Adler
Arbeider-Avisa	Trondheim	Eigil Gullvåg Ole Øisang	Per Dybvik
Bergens Arbeiderblad	Bergen	Torstein Selvik Jørgen Hustad	Peter Myklebust
Dagningen	Lillehammer	Joh. Johansen	Jacob Røgeberg
Demokraten	Fredrikstad	Erling B. Kvaale	J. Johannessen
Fremover	Narvik	Sandrup Nilsen	Arve Barli
Fremtiden	Drammen	Jon Vraa	Knut A. Næss
Glåmdalen	Kongsvinger	Halvor Steffensen	Øivind Løchen
Halden Arbeiderblad	Halden	Paul Hovding	Arnold S. Olsen
Hamar Arbeiderblad	Hamar	E. O. Solbakken	Einar Emilsen
Horten Arbeiderblad	Horten	Th. E. Thoresen	Th. E. Thoresen
Moss og Follo Blad	Moss	Ivar Tollnes	Einar Solstad
Nordlands Framtid	Bodø	L. O. M. Braseth	An dr. Erikstad
Nordlys	Tromsø	Ingvald Jaklin Andr. Asbjørnsen	Petter Hansen
Nybrott	Larvik	Ingjald Nordstad	Alf Nagel
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	Sig. Solheim	Aslak Slette

Avisens navn:	Utgiversted:	Redaktør:	Disponent:
<i>Alle hverdager:</i>			
Rana Blad	Mo i Rana	Ole Moe	Eilif Granhaug
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	Halvor Røysland	K. Anderson
Rogalands Avis	Stavanger	Peder Næsheim	John Jacobsen
Romsdal Folkeblad	Molde	Kolbjørn Eide	Gunnar Toft
Sarpsborg Arb.blad	Sarpsborg	Nils Hønsvald	A. Kristiansen
		Bjarne Nygård	
Sunnmøre Arb.avis	Alesund	Simen Hangaard	Harald Osnes
Sørlandet	Kr.sand S	Odd Lien	Egil Alstad
Telemark Arbeiderbl.	Skien	Knut Kvigne	Wærn Halvorsen
Tiden	Arendal	Ths. Trommestad	Aage Johansen
Tidens Krav	Kr.sund N	Alf Salvesen	Hj. Dønheim
Vestfold Arbeiderblad	Tønsberg	Håkon Hoff	Jan Brambani
Vestfold Fremtid	Sandefjord	Knut Sletbakk	Ingvar Eriksen

4 ganger ukentlig:

Vestfinnmark Arb.bl.	Hammerfest	Halvor Brox	Aksel Olsen
----------------------	------------	-------------	-------------

3 ganger ukentlig:

Akershus Arb.blad	Lillestrøm	Oskar Gystad	Th. Berntsen
Arbeidets Rett	Røros	Aksel Meland	Olav Solli
Finnmarken	Vadsø	Sverre Nilsen	Kåre Hanssen
Firdaposten	Florø	Odd Brandsøy	Odd Brandsøy
Folkets Røst	Askim	Martin Aune	Alf Lien
Helgeland Arb.blad	Mosjøen	Einar Jensen	Torfinn Skogsås
Namdal Arbeiderblad	Namsos	Sigurd Krekling	G. Sve død 22/10 1958. Ingen ny tilsatt
Romerikes Blad	Jessheim	Oskar Gystad	Th. Berntsen
Sogn Folkeblad	Høyanger	Per Dingsøy	Per Dingsøy

2 ganger ukentlig:

Aura Avis	Sunnalsøra	Einar Sæter	Einar Sæter
Hardanger Folkeblad	Odda	Lars Odland	Lars Odland
Risør	Risør	Kåre Håkonsen	Kåre Håkonsen

Styrene.

Norsk Arbeiderpresse A/S hadde ved utgangen av 1958 dette styre:

<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Personlige varamenn:</i>	<i>Aksjegruppe:</i>
1. Konrad Nordahl	P. Mentsen	Serie A
2. Kaare Pehrson	Erling Frogner	» A
3. Josef Larsson	Karl Furuskjegg	» A
4. Olav Larssen	Arvid Dyrendahl	» B
5. Ivar Opsahl	Frank Andersen	» B
6. E. O. Solbakken	Nils Hønsvald	» B
7. Knut A. Næss	Einar Emilsen	» C

Arbeiderpressens Samvirke A/L har ved utgangen av 1958 dette styre:

Medlemmer:

Knut A. Næss, Fremtiden, form.
Ivar Opsahl, DNA, nestform.
Olav Larssen, Arbeiderbladet
Roar Adler, Arbeiderbladet
Bjarne Nygård, Sarpsb. Arb.blad
Peder Næsheim, Rogaland Avis
Ole Øisang, Arbeider-Avisa
Petter Hansen, Nordlys
Gunnar Toft, Romsdal Folkeblad
Per Haraldsson, A.P.F.
Josef Larsson, Norsk Arb.presse A/S

Personlige varamenn:

Einar Emilsen, Hamar Arbeiderblad
Frank Andersen, DNA
Rolf Gerhardsen, Arbeiderbladet
Andrew Johnson, Arbeiderbladet
Ingjald Nordstad, Nybrott
Halvor Steffensen, Glåmdalen
Per Dingsøy, Sogn Folkeblad
Arnold S. Olsen, Halden Arb.blad
Andr. Erikstad, Nordlands Framtid
Paul Engstad, A.P.F.
K. Pehrson, Norsk Arb.presse A/S

Administrasjonen:

Disponent for selskapene Norsk Arbeiderpresse A/S og Arbeiderpressens Samvirke A/L har også i 1958 vært Johan Ona. Under den samme administrasjon har også ligget Arbeiderbevegelsens Tarifforening.

Redaktør for Arbeidernes Pressekontor har vært Olav Brunvand og reklamesjef for Arbeiderpressens Annonsekontor har vært Rudolf Lindquist.

